

DOMOVINA

Upravišтво »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica šte. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Zlet bolgarskih Junakov v znamenju bolgarsko-jugoslovenskega bratsva

Sofija, v juliju.

V soboto se je začel v Sofiji veliki deveti zlet bolgarskih Junakov, našemu Sokolstvu podobnega telovadnega društva. Zletu Junakov prvič po vojni prisostvujejo tudi jugoslovski Sokoli. Kar 7000 jih je prišlo v Sofijo in so bili pri sprejemu deležni nepopisnih počastitev. Tudi ves bolgarski tisk je izredno prisrčno pozdravil njih prihod.

Že v soboto so bile na velikem, zelo lepo prirejenem telovadišču slovanske tekme, pri katerih so sodelovale vrste Junakov in Junakinj, Sokolov in Sokolic. Tekme so bile prirejene za slovansko prvenstvo. Svečana otvoritev zleta pa je bila v nedeljo ob prisotnosti kralja Borisa in velikanske množice občinstva. Že otvoritev sama je bila mogočna potrditev bolgarsko-jugoslovenskega bratstva. Jugoslovski Sokoli so bili deležni prekipajočih počastitev in na vsakem koraku so jih navdušeno pozdravljali. Vsi sofijski listi so naglašali, da deveti zlet Junakov ni samo kazanje uspehov bolgarske telesne vzgoje, marveč še mnogo bolj potrditev bolgarsko-jugoslovenskega bratstva, vseslovanske zavesti in odločne volje, da hočejo južni Slovani živeti v miru in svobodi.

Pred začetkom glavnih svečanosti v nedeljo so se jugoslovski Sokoli poklonili na grobu neznanega junaka, kjer so položili krasne vence. Zbiranje Junakov in jugoslovenskih gostov Sokolov, katerim so se priključila tudi zastopstva poljskih in ruskih Sokolov, se je začelo ob 9. Razvrstili so se na razsežnem trgu Aleksandra Nevskega.

Ob 11. je prispel na trg kralj Boris s spremstvom. Vsa velika množica ga je viharno pozdravila. Kralj Boris je pregledal vrste Junakov in Sokolov, nato pa je šel v cerkev sv. Aleksandra Nevskega, kjer je sofijski metropolit Stefan opravil zahvalno službo božjo. Poleg kralja Borisa, kneza Kirila in številnih bolgarskih dostojanstvenikov so svečani službi božji prisostvovali tudi odpravnik poslov jugoslovenskega poslanstva Dragotin Ković, jugoslovski vojaški odposlanec polkovnik Ilić in poljski odpravnik poslov Kosta.

Po končani zahvalni službi božji je imel kralj Boris na Trgu Aleksandra Nevskega pred Junaki in Sokoli govor nastopne vsebine:

Junaki, pozdravljam vas iz vsega srca. Z radostjo gledam Junake, ki so prihiteli v prestolnico iz vseh krajev Bolgarije, da bi strnjeni v vrste počastili svoj praznik srčnega bolgarskega duha in da bi pokazali, kaj vse je ustvaril Junak v štirih desetletjih svojega obstoja. Prav tako sem srečen, da lahko pozdravim predstavnike tujih društev, sorodnih vašemu. Posebno sem srečen, da lahko pozdravim vaše goste Sokole iz bratske Jugoslavije, ki so izkazali čast junaški Bolgariji s tem, da so prišli danes, da z vami počaste ta praznik in da poudarijo svoje prijateljstvo in tovarštvo do naših Junakov. Ne dvomim, da bo to novo srečanje Junakov in Sokolov doprineslo k še boljšemu medsebojnemu spoznavanju in da se bodo še bolj okrenile vezi prisrčnega prijateljstva, ki obstojajo med vami. Prepričan sem, da boste v teku tega zleta

dostojno prikazali bolgarsko junaško gibanje svojim gostom in da boste istočasno izrazili enodušnost našega naroda, ki je krepko združen v svoji domovini. Naj bodo vaša srca vedno polna duha ponosa našega naroda. Držite povsod na višini ugled in dostojanstvo Zveze Junakov in delajte z vsemi silami za čimvečji uspeh. Naj se v svečanih dneh tega zleta čedalje bolj uveljavlja resničnost lepega gesla vašega društva: Zdravi in silni bodite za domovino! V tem duhu vas pozdravljam in otvarjam deveti zlet Zveze Junakov. Živela Bolgarija!

Ko se je kralj Boris s spremstvom odpeljal v dvor, so Junaki in Sokoli na Trgu Aleksandra Nevskega sestavili spreved, ki je z godbo in zastavami odkorakal proti dvoru, kjer je

bil mimohod poleg dvorca kralja Borisa. Kralj, ki je spreved opazoval z balkona, je tudi pri tej priložnosti prisrčno pozdravil Junake in njihove goste Sokole. Tako na Trgu Aleksandra Nevskega kakor tudi v stranskih ulicah je velikanska množica ljudstva vzklikala Junakom in Sokolom.

V teh lepih slavnostnih dneh pogrešajo Bolgari brate Čeha in Slovake. Po okroglo 40 letih, kakor dolgo obstaja Zveza Junakov, ni letos prvič nobenega Čeha in Slovaka na vsejunaškem zletu. Junaki dolgujejo vso zahvalo za ustanovitev in razvoj Čehom in zato je njih odsotnost grenka kaplja v srcu prekipajočem veselju vsejunaškega zleta. Posebne pozornosti so deležni naši slovenski Sokoli kot straža na skrajni meji slovanskega juga.

Kaj je potrebno za uspešno prodajo sadja v tujino

Uprava savske banovine prireja na svojem področju tečaje za sadne trgovce in sadne nakupovalce. Na tečajih se jim obrazloži, kakšno sadje pride v poštev za trgovino. Vsak nakupovalec mora napraviti pred komisijo izpit in šele nato dobi izkaznico za nakupovanje sadja.

Želeti bi bilo, da bi tudi naša banovina prirejala take tečaje za trgovce, nakupovalce in pa tudi sadjarje. Taki tečaji bi pripomogli k temu, da se ne bi spet dogajalo kakor lani, ko so nekateri valili vso krivdo slabih cen in slabega izvoza na sadne nakupovalce. Posebno lani niso bili slabe kupčije krivi ne trgovci ne nakupovalci, ampak evropska vojna napetost. Ako se tudi letos ne bo to napeto stanje med državami pomirilo, bo slab izvoz.

Res so lani grešili mnogi nakupovalci, ko so kupovali nezrelo sadje ali sadje, ki ni bilo primerno za izvoz. Temu je krivo strokovno neznanje v sadni trgovini. Z gori omenjenimi tečaji pa bi se nakupovalci poučili o vsem potrebnem. Mnogo je sadjarjev, ki nočejo upoštevati, da črvido, škrlupasto in sploh bolno sadje ni za trgovino. So sadjarji, ki vedo, kako sadje mora biti za trgovino, a zmečejo vse skupaj, slabo in dobro. Če vidijo črvido ali malo nagnito jabolko, si mislijo, da prevzemnik tako ne more videti vsakega pokvarjenega jabolka. Res je,

da ne vidi prevzemnik vsakega sadu, a trgovec, ki tista jabolka kupi in jih prodaja na drobno, najde vse slabe sadove in še tiste, ki so se že pokvarili od slabih. Kupca, ki smo počastili s takimi jabolki, ne bo več v naše kraje, ampak bo šel tja, kjer dobi ustrezno sadje.

Posebno se bo letos moralo paziti na uš San Jose, ki napada sadje in drevesa. V vagonu, v katerem se bo našlo le eno jabolko, napadeno od omenjene uši, se bo uničil ves. V kraju, odkoder bodo tista jabolka, se ne bodo smela več kupiti jabolka za izvoz.

Glavna kupovalka našega sadja letos bo Nemčija, ki pa je v pogodbi stavila stroge pogoje. Kakšno sadje se ji bo smelo prodajati. Namizno sadje se bo izvažalo le v zabojih, in bo moralo biti brez vsakršnih napak. Jabolka izpod 5.5 cm se sploh ne bodo izvažala. Jabolka, našta v vagon, kakor so se prodajala prejšnja leta, se bodo letos izvažala lahko samo kot gospodarsko potrošno sadje.

Ker je letos v mnogih državah mnogo sadja za izvoz, bomo morali posebno paziti na vse te pogoje, ki bodo še natančneje objavljeni. Z našim sadjem bomo morali letos tekmovati na svetovnih tržiščih z državami, katerih sadjarstvo je na mnogo višji stopnji kakor pri nas.

Vse delovne moči bi se morale zaposliti doma

Iz Slovenskih goric smo prejeli:

Pri nas se selijo ljudje največ iz Prekmurja, v zadnjem času pa je val izseljevanja zanjel že tudi Slovenske gorice in Mursko polje. Siromašne razmere malih posestnikov in vničarjev so glavni povod, da mladini ni obstanja doma in da mora s trebuhom za kru-

hom. V tujini pa se naša mladina kaj rada pokvari, izgubi zdravje in se navadi lahko-miselnega življenja. Kakšno škodo trpi zavoljo tega naš narod in kakšno ponižanje pomeni to za nas!

V zadnjem času pišejo naši sezonski delavci iz tujine čedalje pogosteje o izkorišča-

nju naših ljudi. Številna pisma govore, da so se od lani do letos razmere v tujini znatno izpremenile v škodo našega delavca. Mnogi delavci se nameravajo zaradi nevzdržnega stanja vrniti v domovino že pred pogodbenim rokom.

Kakšen pa je položaj na domovih naših mladih izseljencev? Žalostno je življenje po prekmurskih, slovenjgorskih in murskopoljskih vaseh. Delovnih moči za kmetijsko delo primanjkuje, ker so ponekod ostali doma le starci in otroci. Naša zemlja je zanevarjena, ker ni pridnih rok, ki bi jo obdelovali. Kmet ne dobi primerne hlapca ali dekleta, ker je vse boljše delavce pobrala tujina, a ostali odhajajo v mesta in drugam, kjer dobe boljše plačane službe kakor je plačano delo na kmetih.

V tem so vzroki žalostnih razmer na kmetih. Tu se je torej treba lotiti dela. Naše izseljensko vprašanje se bo prav uredilo le, če se doma poskrbi za delo. Pospešena javna dela bi naj bila prvo sredstvo, da se zažre mladina doma ob zadovoljivi zaposlitvi pri gradnji cest in mostov, pri regulacijah vod in podobnih delih. Naše ceste ob meji so v neznosnem stanju in cestno omrežje neizpopolnjeno, v brezupnem stanju so neregulirane reke in potoki, ki ob vsakem večjem deževju prestopajo bregove in povzročajo znatno škodo. Drugi narodi žrtvujejo za svoje obmejne ogrožene pokrajine ogromne vsote, a pri nas je v tem pogledu tako skrajno malo razumevanja. Poleg izboljšanja gmojnega stanja z javnimi deli je nujna rešitev tudi rešitev našega kmetijskega gospodarskega vprašanja. Mladina je navezana na tujino, ker naš kmet ne more svojih pridelkov primerno vnovčiti. To so korenine gospodarskega hiranja. Zaradi pomanjkanja denarja pogosto naš kmečki delodajalec prevlači v slabih gospodarskih razmerah svoja bremena na delavca, ki ga za to slabše plača. Naloga naše zakonodaje bi bila, da uredi vse naše gospodarstvo po določenem načrtu in da s tem omogočimo tudi boljše medse tako v kmetijstvu kakor v vseh drugih gospodarskih panogah. Val izseljevanja lahko ustavimo z zaposlitvijo delovnih moči doma in z ureditvijo splošnega gospodarskega položaja našega podeželja. V našo korist je, da se že resno lotimo tega dela.

**Postani in ostani član
Ciril Metodove družbe!**

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. B.

»Hvala, gospod učitelj!«

»Če boš šel na glavarstvo,« mu je rekel Kotnik, »vzemi starega Florijana s seboj. Ta je bil 20 let cerkveni ključar pri gospodu Kolarju. Morda on kaj ve in ti bo vedel povedati.«

»Vprašal ga bom. Morda pa niti ne bo maral iti z mano.«

»Zakaj pa ne? Saj to ni nič hudega. Tudi jaz bi šel s tabo, ko bi kaj pomagalo, pa o tem ničesar ne vem in sem sploh neroden za takšne reči.«

»Hvala za dobro voljo, Kotnik! Zdaj pa pozdravljen, pa glej, da župnik ne bo zvedel, da si mi ti kaj svetoval!«

Drugo jutro je Šolar zapregel svojega rjavca in se počasi peljal skozi Gorenjo vas. Bilo je še temno.

V hlevih so povsod gorele luči. Konji so topotali in verige so žvenketale.

»Ljudje že krmijo,« si je rekel Šolar. Pri zadnji hiši je ustavil. Iz teme je nekdo stopil in ga pozdravil.

»Dobro jutro, Šolar!«

»Dobro jutro, Florijan! Le zlezi na voz!«

Bil je stari Florijan, ki je bil nekoč mesar. Pred leti pa je vse svoje posestvo izročil sinu in je zdaj živel od preužitka. Bil je v šesdesetih letih, pa še zmerom svež in zdrav. Kar skočil je na voz vzlic svojim kri-

Nekaj zanimivih števil o Slovaki

Preden so Madžari vzeli Slovaški lepe kose ozemlja, je imela Slovaška 49.021 kvadratnih kilometrov površine, zdaj pa ima še 37.394 kvadratnih kilometrov. Kljub temu je po svoji površini še zmerom večja kakor n. pr. Belgija ali Holandska.

Preden so pri posvetih na Dunaju odločili, koliko ozemlja morajo dati Slovaki Madžarom, je živel na Slovaškem 3.329.000 ljudi, zdaj pa jih je samo še 2.656.000. Popisovalci so ugotovili tudi število hiš na Slovaškem. Našteli so jih 444.500. Od celotnega števila prebivalcev na Slovaškem je Slovakov 2.260.000 ali nekaj nad 85 odstotkov. Med tujimi narodnostmi so najmočnejše zastopani Nemci. Drugi so Madžari, ki jih je 58.000, Rusinov je 69.000, Čehov 77.000 in

Židov nad 85.000.

»Po številu prebivalstva je Slovaška večja kakor Estonija, Litva, Letonija, Liberijska, Paragvaj in še vrsta drugih držav. Seveda pa je Slovaška obdana od močnih držav in je njen položaj takšen, da ne bo mogla nikdar voditi samostojne politike.«

Mnogo Slovakov živi tudi v tujini. Po dosedanjih podatkih, ki so jih zbrali Slovaki, živi v tujini 1.435.000 Slovakov. Največ jih je na Madžarskem (632.000), potem v Zedinjenih državah (620.000), v Kanadi (25.000), v Jugoslaviji (74.000), v Rumuniji (29.000), v Franciji (32.000), nekaj pa jih je še v drugih državah. Celotno število Slovakov doma in na tujem se torej giblje že okoli štirih milijonov.

Južni Tirolci se upirajo izselitvi

V Italiji bosta v kratkem začela posloovati posebna urada za preselitev Nemcev iz južne Tirolske v Nemčijo. Urada bosta odprta v glavnih nemških središčih v Južni Tirolski: v Bozenu in Meranu.

Ustanovitev teh zavodov je v zvezi z načelnim sklepom Nemčije in Italije, da enkrat za vselej rešita vprašanje Južne Tirolske, ki je bilo med njima sporno in je kalilo dobro razmerje zlasti zadnja leta, ko sta Nemčija in Italija začeli politično bolj sodelovati. Ker bi navzlic sodelovanju zaradi Južne Tirolske, ki je nemška po prebivalstvu, neprestano prihajalo do nasprotstev, sta se zaveznici odločili, da to sporno vprašanje rešita s podobnim ukrepom, kakor sta to storili leta 1921. Grčija in Turčija. Sklenili sta, da bosta nemško prebivalstvo iz Južne Tirolske preselili. Kdor bo hotel iti v Nemčijo, pojde tja, vsi drugi Tirolci pa bodo morali rodna tla zamenjati s Sicilijo in Južno Italijo. Tamkajšnje prebivalstvo pa bodo poslali na Južno Tirolsko. Kdor se bo preselilvi upiral, bodo njegovo zemljo razlastili.

Za preseljevanje prihaja v poštev kakih 250.000 Nemcev, Novica o takem sporazumu glede Južne Tirolske je silno razburila prizadeto prebivalstvo, ki je zelo navezano na svojo gorsko zemljo. Po nekaterih krajih je prišlo do nevarnega gibanja in so morala italijanska oblastva izdati nekaj izrednih ukrepov za zagotovitev javne varnosti. Tirolsko ljudstvo se s sporazumom o preselitvi noče sprijazniti.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 5,25, II. po 4,30, III. po 3,60; telice I. po 5,50, II. po 3,50, III. po 2,80; krave I. po 3,90, II. po 3, III. po 2,80; teleta I. po 5,50, II. po 4 din. V Lendavi so bili biki in voli po 3 do 4,50 v Konticah

žem. »Hi!« je rekel Šolar in rjavec je potegnil.

Prav hitro ni šlo. Cesta je bila razmočena in kolesnice globoke.

Po njivah je ležal sneg. Drobna plast, ki pade, in s prvimi solncem izgine. Tu in tam so se videle na belem ozadju temne, premikajoče se lice.

»Ljudje hite že p jutranjicam,« je dejal Florijan.

Šolar je prikimal in nategnil vajeti.

»Slaba pot je danes!«

»Da.«

Z Bele se je slišalo zamolklo zvonjenje.

»Slabo vreme bomo dobili,« je rekel Florijan, »ker se sliši zvonjenje tako blizu.«

»Prezgodaj je letos snežilo,« je odvrnil Šolar, in to pomeni, da vsa zima ne bo dosti prida.«

»Škoda. Star pregovor pravi: Pozimi dosti snega, poleti žita kar preveč.«

»Da, da.«

Spet sta oba molčala.

Naposled se je počasi zdanilo. Na zapadu so se pokazali dolgi rdečkasti pasovi na nebu. Florijan je pogledal tja in rekel: »Jej, še deževalo bo!«

Ko sta prišla do prve vasi in je Šolar malo popustil vajeti, se je obrnil sosed k njemu:

»Šolar, kakšen opravke pa imaš v Orešju? Ali pojdeš res na glavarstvo?«

Da, in Kotnik je rekel, da bi mi ti morda tam lahko kaj pomagalo.«

»Tudi meni je že rekel. Toda jaz ti ne morem pomagati.«

»Zakaj ne?«

»Nihče ti ne more pomagati. Lahko mi verjameš.«

»Ali misliš, da je Kolar tisto res napisal?«

»Tega ne mislim. Pa vseeno, — dosegel ne boš ničesar.«

»Če bom dokazal?«

»Šolar, ali si tudi ti še med tistimi, ki verjamejo, da lahko dosežejo svojo pravico v boju z uradniki in z duhovščino? Mlad si še! Ko boš v letih kakor jaz, te bo že minilo.«

»Ne bom popustil, Florijan.«

»Pa boš, ker boš moral.«

»Ali si mar kaj od strani slišal?«

»O tvoji zadevi? Ne. Nič več, kakor pa se je govorilo. Toda saj ni treba, da bi kaj slišal.«

»Ne razumem te. Povej mi vendar, kako prav za prav misliš.«

»Ti bom že povedal. Glej, doma imam neko knjigo. Tam je vse popisano, kako dela gospoda s kmeti. Večina ljudi tega ne ve, pa se puste drugim nalagati. Jaz pa vse dobro vem, ker je v knjigi zapisano.«

»Saj ni pri vsakem človeku enako, Florijan. Za vsakega ni isto, to bi že lahko vedel.«

»Seveda ni pri vsakem človeku enako. Pri tem manjka to, pri drugem spet drugo. Toda konec je zmerom isti. Kdor z gospodo igra, zaigra vse. Uradniki in duhovščina, ta dva stanova vlečeta skupaj, kar so ljudje na svetu. Tudi jaz prej nisem vsega razumel, toda počasi se mi je že odprlo. Tudi tebi se bo, boš videl.«

»Ne morem se s teboj prepirati, saj veš, da skoraj ničesar ne utegnem brati.«

po 4 do 4.50, v Slovenjem Gradcu po 2 do 4, v Ptuj po 3.75 do 4.25, v Celju po 4 do 5.50 din za kg žive teže po kakovosti.

KROMPIR. Cena staremu krompirju se giblje povprečno med 80 in 100 din za 100 kg. Novi krompir je bil v Celju po 200 din za 100 kg.

SVINJE. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže špeharji po 7, pršutarji po 9.50, v Celju špeharji po 8 do 9, pršutarji po 7 do 8, v Lendavi pršutarji po 6 do 8, v Konjicah špeharji po 9, pršutarji po 8, v Slovenjem Gradcu pršutarji po 7 din.

VINO. V lendavskem okolišu se je trgovalo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 3.50 do 4.50, finejše sortirano pa po 5 do 6 din za liter.

MED. V Mariboru se je prodajal čisti med po 18, v Lendavi po 16 do 18, v Konjicah po 16, v Slovenjem Gradcu po 20 in v Celju po 20 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Lendavi so bile: goveje po 8 in telečje po 12, v Konjicah: goveje po 8, telečje po 10 in svinjske po 6, v Slovenjem Gradcu: goveje po 12 do 14, v Mariboru: goveje po 9.25, telečje po 15 in svinjske po 6 din za kg.

KRMA. V Mariboru so prodajali seno po 52, slamo po 40, v Lendavi seno po 35 do 40, slamo po 15, v Konjicah seno po 40 do 50, slamo po 30, v Slovenjem Gradcu seno po 75, slamo po 50, v Celju seno po 60, slamo po 40 din za 100 kg.

Sejmi

17. julija: Muta, Radeče pri Zidanem mostu, Sv. Filip v Veračah, Zdenska vas;
18. julija: Metlika, Velenje, Zabukovje;
20. julija: Bogojina, Loka pri Zumu, Vitanje;
22. julija: Slivnica (Sv. Urban), Sodražica, Strigova.

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili v devizah dne 10. t. m. (prve številke so službeni tečaji, druge v oklepajih pa tečaji na svobodnem trgu):
1 angleški funt za 206.05 do 209.25 (za 256.40 do 259.60) din;
100 francoskih frankov za 116.35 do 118.65 (za 144.84 do 147.14) din;
1 ameriški dolar za 43.84 do 44.44 (za 54.60 do 55.20) din;
100 italijanskih lir za 231.85 do 234.95 din;
100 čeških kron za 150.50 do 152 din;
1 holandski goldinar za 23.35 do 23.73 (za 29.06 do 29.44) din;

»Jaz v začetku tudi nisem bil prav vnet za takšne reči. Pa sem začel potem gledati z odprtimi očmi. Dostikrat sem prišel v mesto, in časih sem si mislil, odkod dobe v mestih toliko denarja. Hišo za hišo so sezidali in druga je lepša in večja od druge. Najprej sem mislil, da denar kopljejo, ali pa, da ga dobivajo v loteriji. Zdaj pa vem, odkod je ves ta denar: od kmetov!«

»Ne, Florijan, s kmetov pa denarja ni. Zlasti zdaj, ko so takšni časi.«

»Saj to je tisto! Zaradi tega gre nam tako slabo, ker so nam toliko pobrali. Ne misli samo na Gorenjo vas in Beló! Tu ni mogoče dosti vzeti, ker dosti ni. Toda vsa dežela, — tu se pa že nekaj nabere.«

»Morda imaš prav, toda prav dobro te še zmerom ne razumem.«

»Posodil ti bom tisto knjigo. V njej je vse natančno zapisano.«

»In kako je to z mojo zadevo v zvezi?«

»Pa še kako! Samo ne vidiš tega. Pogledaj, Šolar! Nas kmetov je večina. Visokim gospodom bi lahko pokazali, kaj zmoremo, če ne bi tako držali drug z drugim. Ali me razumeš? To pa oni dobro vedo in zato tako pomagajo drug drugemu. Denar si pa potem razdele. In kaj misliš zdaj ti sam početi, proti duhovščini? Nihče ti ne bo pomagal. Kmetje ne, ker so preneumni, da bi se združili, glavar ti pa ne sme. Tudi če bi ti hotel. To so mu prepovedali, iz ministristva ali odkod.«

»Nekaj je res, Florijan: da se kmetje ne znajo združiti. Včeraj bi bil moral biti na občinski seji!«

»O, saj to sam dobro vem.«

1 nemško marko za 17.71 do 17.89 din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 465 din. Nemške klirinške marke so po 14.30, a češke klirinške krone po 1.51 din.

Drobne vesti

— **Žetev pšenice bo dobra.** Po vesteh iz Vojvodine bo te dni žetev pšenice končana. Letina je razmeroma dobra, prav tako tudi kakovost pšenice. V strokovnih krogih cenijo da bo letošnji pridelek pšenice v naši državi le za kakih 15 odst. manjši, kakor je bil lani, ko smo imeli izredno obilno letino. Znašal bo pridelek pšenice okrog 25 milijonov metrskih stotov. Zalogo neprodane lanske pšenice cenijo na dva milijona metrskih stotov. V letu 1938-39 smo izvozili v tujino le 1.450.000 stotov pšenice, in to skoro izključno v Nemčijo in Italijo.

— **Prva banovinska razstava malih živali v Ljubljani,** ki bo v okviru kmetijske razstave na jesenskem velesejmu, bo pokazala najvernejšo sliko celotne tovrstne reje v naši banovini. Razstava pa nima samo name-

na, pokazati širši javnosti doslej doseženih uspehov, marveč hoče s posebnim poudarkom tudi navesti, kaj bo treba še v bodoče storiti. Iz vseh delov naše banovine bodo pripeljane na razstavo najlepše plemenske živali. Prireditveni odbor si močno prizadeva, da bo razstava res na višku. Velesejem-ska uprava je v ta namen določila štiri velike paviljone, v katerih bodo razstavljene kokoši, predvsem naša rjava štajerka, dalje vodna perutnina, domači kunci pretežno gospodarskih pasem, golobi, koze (sanske in domače rjave) in jezersko-solčavske ovce.

— **Razdelitev podpor zadržnim zvezam.** Kakor znano, je vlada na osnovi posebnega pooblastila določila 30 milijonov dinarjev za podpore zadržnim zvezam. Zagrebške »Novosti« poročajo zdaj, da je bila ta podpora razdeljena, in sicer dobe Zadržna zveza in Gospodarska zveza v Ljubljani 12 milijonov, Zadržna zveza in Zadržna matica v Splitu 9 milijonov, Zveza kmetijskih srbskih zadrug v Beogradu pa 9 milijonov dinarjev.

Politični pregled

Te dni je prispel na Bled bolgarski ministrski predsednik in zunanji minister dr. Kiosevanov in imel razgovore z našim zunanjim ministrom dr. Cincarjem-Markovi-

ćem. Na sestanku sta oba državnika ugotovila, da

vlada popolno soglasje med Jugoslavijo in Bolgarijo,

»Vsak je samo gledal, da mu ne bi bilo treba govoriti. Tako so se izmikali, da je bilo že neumno. Zadnji čas je že, da začne kmetčka zveza delati.«

»Saj ne bo nič zaleglo. Prav tako bo ostalo, kakor je zdaj. Spomni se čez nekaj let mojih besed! Najprej se bodo delali, kakor bi bili sami bratje, potem bodo pa prišli veliki gosposdje z denarjem in malo pomazali pri glavah. Zasejali bodo prepire in nazadnje se nam bodo vsem smejali v pest.«

»Mislim, da ne bo tako hudo.«

»Le počakaj! Vse boš še doživel, Šolar! Z denarjem se da vse narediti. Denar je sveta vladar. Kmetje so se že dostikrat zganili, nismo zdaj. Toda zmerom so bili izigrani in potem so vse izgubili. Vodje so obglavili in sežgali, nekatere so zaprli, druge pobesili na prvo drevo, tisti, ki so ostali živi, so pa potem lepo plačevali dalje. Ne verjamem, da bi se zdaj kaj posrečilo. Tisti, ki imajo denar, se ne bodo pustili...«

»Počasi se bodo kmetje morda le naučili, da morajo biti složni.«

»Ne, Šolar, tega se ne bodo nikoli naučili. Ker drug drugemu ne zaupajo. Čim bliže so si, tem grše se gledajo. Kmet verjame tistemu, ki stanuje na drugem koncu dežele, bolj kakor pa svojemu sosedu. Tu tiči vse!«

»Če bi vsi tako mislili, ne bi nikamor prišli.«

»Pa je res tako. Tudi ti boš še to spoznal, Šolar. Saj boš videl, kako pojde s tvojo rečjo!«

»Svojo pravico moram najti!«

»No, videl boš, nič drugega ti ne rečem.«

»Naprej!«

Kowatsch se je obrnil in pogledal oba kmeta, ki sta stopila v njegovo pisarno.

Mlajši se mu je zdel znan. Njegov ostro izrezani obraz je moral že nekje videti.

»Kdo pa ste? Kaj bi radi?«

»Šolar iz Gorenje vasi sem. Andrej Šolar, gospod glavar.«

»Aha, saj res. Tisti, ki je bil za župana izvoljen.«

»Da. Zaradi mene ste poslali pisanje na občino...«

»Mhm, in zaradi tega ste zdaj najbrž prišli, kaj ne?«

»Da, zaradi tega.«

»Tako, tako. Počakajte malo!«

Okrajni glavar je vstal in pritisnil na zvonec.

Sluga je stopil v pisarno.

»Pojdite h gospodu pristavu. Naj vam da akt o občinskih volitvah v Gorenji vasi.«

»Da, gospod glavar.«

Kowatsch je spet sedel in prekrizal noge na kolenih.

Vzel je z mize ravnilo in se začel z njim igrati.

»Ali bi se radi pritožili?«

»Najprej sem prišel k vam, gospod glavar.«

»Lepo. Kdo pa je vaš spremljevalec?«

»Posestnik Florijan iz naše vasi. Svoje čase je bil mesar, zdaj je pa preužitkar.«

»Ali je s to rečjo kaj v zvezi?«

»Prav za prav s to rečjo samo nimam nobene zveze,« je povedal Florijan. »Šolar me je vzel s seboj, ker sem bil cerkveni klju-

da so koristi obeh držav v tem, da v duhu sporazuma o večnem prijateljstvu nadaljujeta politiko sodelovanja. Med obema državama naj se omogoči čim tesnejše gospodarsko zblizanje. Politika neodvisnosti in nevtralnosti najbolj ustreza koristim miru na Balkanu. Na sestanku sta oba državnika naglasila tudi politiko dobrih in prijateljskih odnosov s sosedi.

Te dni je

obiskal Beograd tudi egiptski zunanji minister Jahja paša.

Razgovori Jahje paše z našimi državniki so se nanašali predvsem na poglobitev gospodarskih odnosov med obema državama.

Beograjski tednik »Nezavisna tribuna« piše

o prizadevanjih za sklenitev srbsko-hrvatskega sporazuma

in med drugim pravi: Medtem ko somišljeniki dr. Mačka odklanjajo vsako izjavo o teku pogajanj za sporazum, menijo odločilni beograjski politiki, da je sporazum gotova reč in da bo v najkrajšem času sklenjen. Glavno glasilo Jugoslovenske radikalne zajednice »Samouprava« dokazuje v posebnem članku, da si želi sporazuma ves narod.

Francoska agencija Havas slika razpoloženje v Bukarešti takole: »Tu presoja v zvezi z gdanskim vprašanjem ves mednarodni položaj zelo resno.

V Rumuniji prevladuje splošno prepričanje, da bi poljsko popuščanje v gdanskem vprašanju imelo podobne posledice za Poljsko kakor reševanje sudetskega vprašanja v bivši Čehoslovaški.

Rumunija je poljska zaveznica, toda po besedilu pogodbe iz leta 1925. je Rumunija obvezana priskočiti Poljski na pomoč samo v primeru napada z ruske strani. Že se je zdelo, da se bo ta pogodba o vzajemni pomoči razširila tudi na druge primere, toda doslej se to ni zgodilo. Zdi se, da si hočejo v Bukarešti ohraniti v vsakem primeru popolno svobodo odločanja.

Pariški časopis »Frontier« piše: »Rusi odgovarjajo na predloge zapadnih velešil glede vojaške zveze takole:

Vi ste na nas hoteli prevaliti nemško nevarnost,

ki se je pa mi prav nič ne bojimo. Vi ste v skrbeh zaradi Poljske in Rumunije, ki se sami ne moreta z uspehom braniti in ki jih

vaše jamstvo ne more obvarovati poraznega razkroja in ne more oskrbovati s potrebnim orožjem, strelivom in hrano. Vi od nas zahtevate, da jim mi pomagamo. Mi smo k temu pripravljeni, ali samo s pogojem, da imamo prav isto pravico, kakršno ste vi prevzeli glede Belgije, Holandske in Švice, braniti neodvisnost baltskih držav in Finske in da nam v tem primeru pomagata. Na drugi strani zahtevamo, da sklenete z nami tesno vojaško zvezo. Za ta primer pristanemo na to, da bi se ta vojaška zveza nanašala samo na Evropo, obsegala pa bi jamstvo neodvisnosti Poljske in Rumunije.

V angleški spodnji zbornici je izjavil ministrski predsednik Chamberlain,

da še vedno obstoji upanje na možnost neposrednih pogajanj med Poljsko in Nemčijo.

Londonski listi namigujejo, da je tudi Nemčija pripravljena pristati na pogajanja, vztraja pa na tem, da prva da pobudo Poljska, ki je glede Gdanske najbolj zanimana.

Kakor poročajo češki listi, so bili z odredbo protektorja Neuratha

imenovani nemški vladni komisarji v raznih čeških in moravskih občinah.

v Budjevicah, Brnu, Ihlavi, Moravski Ostravi in Olomoucu. Vsi občinski sveti v navedenih občinah so razpuščeni, nove volitve pa se brez pristanka protektorja ne smejo vršiti. Vse posle občin morajo s takojšnjo veljavo prevzeti vladni komisarji.

Nedavno je bilo v Londonu izdano službeno obvestilo, da je

angleška vlada sklenila, da nudi onim državam, ki jim je dala poročstvo, tudi posojila v znesku 50 milijonov funtov šterlingov.

S poprej odobrenimi posojili v znesku 10 milijonov funtov šterlingov znaša vsota odobrenih posojil zdaj 60 milijonov funtov (v naši valuti okrog 12 milijard dinarjev). Zadnje dni je bilo govora, da bodo obrambna posojila Anglije znašala 100 milijonov funtov šterlingov. Ta znesek pa je bil zmanjšan na 60 milijonov in bo razdeljen na Turčijo, Poljsko, Rumunijo in Grčijo. Ta denar se bo porabil za orožje in strelivo.

Bivši zunanji minister Anglije Eden je imel v Limingtonu govor, v katerem je med drugim dejal: Ni upanja, da bi se mednaro-

dni položaj izboljšal vse do tedaj, dokler vlade ne bodo spoznale, da bi vsak napad imel za nujno posledico vojno v vsej Evropi.

Izhod iz tega stanja bi bil zelo preprost, ako bi vsi, ki nosijo odgovornost v svojih državah, razumeli, da je v Evropi za vselej minila doba napadov in ropov.

Začeti je treba pogajanja in ustvariti mednarodni red. Angleži so pripravljene sodelovati pri delu za tak red. Pripravljene so, pogajati se, ko bo ponovno nastala nevarnost oboroženega spopada, toda istotako so pripravljene in odločene, da se odslej ne uklonijo nobeni grožnji in ne popustijo nobeni sili. Angleški državniki imajo danes pred seboj edino nalogo prepričati voditelje in narode nekaterih držav o neomajnosti angleške odločnosti. Ako se nam to posreči, potem ne bo vojne.

Kakor prihajajo vesti iz Šanghaja,

se boji na meji Zunanje Mongolije in Mandžurije nadaljujejo.

Rusija je poslala s področja Bajkalskega jezera na to bojišče nadaljnjih 50.000 mož. Prav toliko novih ruskih čet je na poti s področja srednje Sibirije. Tudi Japonci so naglo poslali ojačenja iz severne Kitajske. To pa se jim že maščuje, ker so se začeli zdaj kitajski četniki na severnem Kitajskem zelo živahno giban in napadajo oslabilene japonske posadke. Po zadnjih vesteh je nastala huda bitka med Japonci in Rusi pri Mamulijanu. Rusi so postavili v boj poleg večjega števila letal tudi več sto tankov. Trenutno se vrše borbe na črti, ki jo terja Zunanja Mongolija kot bodočo mejo nasproti Mandžuriji.

Dopisi

PODZEMELJ. Na večer pred praznikom sv. Cirila in Metoda je zagorelo v zavedno napredni gradaški občini šest kresov, okrog katerih se je zbrala navdušena mladina, da je manifestirala svojo slovansko zavednost. — Dne 30. t. m. prireditelji sokolske četa v Podzemlju tombolo v korist sokolskega doma. Lepi dobitki bodo vabili vsakogar k nakupu tombolske karte, ki stane le 2 din. Telovadni nastop bo pa imela četa

čar in sm rajnega gospoda župnika Kolarja dobro poznal.

»To pa vendar ni nič takega. Sodim, Šolar, da je bolje, če pri tem pogovoru ne bo prič.«

»Gospod glavar, ali je v zakonu zapisano, da ne sme biti Florijan tu?«

»Tisto ne. Za takšne reči ni zakonov. Toda potrebno ni in morda vam utegne biti tudi nerodno.«

»No, če ni prepovedano, naj ostane Florijan rajši kar tu. Kar bom jaz rekel, lahko vsakdo sliši.«

»Dobro, če že želite. Ali ste mi prinesli akt, gospod Medved?«

Sluga je izročil glavarju sveženj aktov v sinji mapi.

Ta je prebral naslov.

»Zadeva občinskih volitev v Gorenji vasi. Prav. — Zdaj pa pojdite, in če kdo pride, naj počaka. Ne maram, da bi me kdo motil.«

Kowatsch je položil mapo predse in jo pačasi odprl.

»Torej, Šolar, 18. novembra so vas izvolili za župana. Z devetimi glasovi večine. Volitve so potekle v redu. To drži, kaj?«

»Da, gospod glavar.«

»Pa pojdimo dalje. Znano vam je, da mora vsake občinske volitve potrditi pristojno glavarstvo. Vašo izvolitev sem torej moral potrditi ali odkloniti jaz. Volitve so veljavne šele takrat, ko jaz izrečem o njih svoje mnenje.«

»Tako je vse lepo narejeno«, se je mešal Florijan.

»Kaj je lepo narejeno?«

»O, nič, samo spomnil sem se, da sem vse

to Šolarju že povedal, ko sva se peljala na glavarstvo.«

»Tako? No, saj je lepo, da kaj veste, toda zdaj me ne prekinjajte! Veljavnost volitev je torej odvisna od potrditve na glavarstvu. Menda mi ne bo treba še posebej pripovedovati, zakaj si je vlada to pravico pridržala.«

»Dobro vemo,« je spet posegel Florijan v besedo.

»To dvomim. Sicer pa ne govorim z vami, ampak s Šolarjem. Ali želite kakšen pravni pouk? Tega vam ne bom odrekel.«

»Ne, gospod glavar. Čisto nekaj drugega bi rad vedel.«

»Na to pridemo takoj. Mojo pravico, da volitve ali potrdim ali razveljavim, določa zakon. In v tem primeru sem se pač poslužil pravice, ki mi jo daje zakon, in sem izvolitev razveljavil.«

»Zakaj, gospod glavar?«

»To je v mojem odloku natanko pojasnjeno. Če želite, vam ga preberem.«

»Hvala lepa! To je že storil včeraj naš gospod učitelj.«

»Prav. Potem je dovolj, da se samo sklicem na vzroke, ki jih že poznate. Skratka in lepo, Šolar, po znanih dejstvih sem prišel do prepričanja, da za to častno mesto niste primerna osebnost.«

»Da sem torej lump.«

»Ne iščite takšnih besed. S tem ne boste nikamor prišli.«

»Ali smem zdaj jaz govoriti?«

»O, da.«

»Izkratka in lepo, ste rekli, gospod glavar. To pa ni lepo in tako na kratko tudi

ne sme iti, če kdo človeku krade čast. Rekli ste, da zaradi znanih dejstev nisem primeren za tako častno mesto. Dejstva pa niso tako znana. Niti meni ne. Ker sploh niso dejstva, ampak same umazane laži in obrekovanja.«

»Trenutek, Šolar. Saj vas rad poslušam, samo takšnih besed ne uporabljajte!«

»Morda poznate vi lepše besede kakor jaz. Sem pač samo kmet. Toda kaj bi storili in rekli vi, če bi kar na lepem kdo prišel in začel grdo o vas govoriti. Tako grdo, da bi takoj videli, da je vse izmišljeno samo zaradi tega, da bi vam škodilo? Pa bi vedeli, da ni niti besedica resnična! Ali ne bi tudi vi rekli, da je vse laž in obrekovanje? Ali pa je morda za vse to še kakšno drugo ime?«

»Ne bi rohnal in zabavljaj, ampak bi spodobno dokazal, da ni nič res.«

»Oprostite mi pač! In prosim vas, povejte mi, kaj vas je pripravilo do prepričanja, da sem tako slab človek?«

»Najprej to, da ste imeli sitnosti zaradi pretepanja lastnega obeta.«

»In odkod veste to?«

»Saj je vendar znano! Zakaj me sploh vprašujete? Iz zapiskov rajnega župnika.«

»Od živega župnika bi bili komaj slišali. Da bi bil kaj zapisal, pa ne verujem, gospod glavar.«

»Kako morete vendar to reči?«

»Ker sem gospoda Kolarja poznal. Ali je zapisek resničen, moram vendar vedeti! Jaz moram vendar vedeti, ali sem svojega očeta tepel ali ne?«

»Seveda!«

(Dalje prihodnjič)

15. avgusta. Vabimo vas, da marljivo posegate po tombolskih kartah in da se v čim večjem številu udeležite obeh prireditev, da bomo skupno manifestirali za napredno misel v Beli krajini.

VUZENICA. Zadnjih šest tednov smo imeli pri nas obilo dogodkov, žalostnih in veselih. Dne 5. maja smo pokopali Gvidona Pregla, brata tukajšnjega banovinskega zdravnika. Umrli je v Ljubljani, kjer je tudi deloval, prepeljali pa so ga k nam, saj je to svojo drugo domovino zelo ljubil in preživel vsak dopust pri nas. — Gasilska četa je 14. maja imela blagoslovitev nove motorke. Slavnost je kljub skrajno neugodnemu vremenu lepo uspela. Glavna privlačna sila je pač bila tombola. — Dne 25. maja smo pokopali Stanko Mravljakovo, ki je ležala polnih 10 mesecev. Vsa nega in skrb sta bila zaman. — V prvi polovici junija smo imeli higiensko razstavo s filmskimi predavanji. Upamo, da uspeh ne bo izostal. Ni dvoma, da bi bilo sličnih poukov treba še večkrat. Da se pri takih prilikah spomnijo ubožnih mater z majhnimi darovi, je prav pohvalno. — Te dni je obhajal svojo 60-letnico ugledni in priljubljeni kmet Alojzij Grubelnik. Želimo mu, da bi zdrav in čvrst učakal še mnogo let, kakor so bila polpretekla. — V nedeljo 25. junija je imel Sokol svoj letni nastop, ki je v vsakem oziru lepo uspel. Škoda le, da je izostal spreved, ki bi lahko bil pokazal, da nas je še mnogo kljub rovarjenju in bojkotiranju narodnih odpadnikov. Naše vrste so danes bolj strnjene in odpornejše, kakor so bile kdajkoli.

raznih srbskih krajih. Resnicoljubnost nam vелеva, da ugotovimo, da ima ta stranka precej somišljenikov med narodom. Lahko rečemo, da je znatno napredovala od volitev do danes. Že pri samih volitvah je ta stranka dosegla razmerno mnogo večji uspeh kakor poedine stranke združene opozicije, kar je vsekakor značilno. Danes se samo to ne ve, kakšno stališče zavzema ta stranka glede hrvatskega vprašanja. Sodeč po govorih, ki jih imajo strankini prvaki na svojih shodih, želi Jugoslovenska nacionalna stranka rešitev hrvatskega vprašanja v okviru današnje ustave na osnovi banovinskih samouprav. Na drugi strani pa je znano, da vzdržujejo somišljeniki te stranke živahne stike z dr. Vladimirom Mačkom. Iz tega bi se dalo sklepati, da so kolikor toliko pripravljeni odnehati od svojega osnovnega stališča. Vsekakor pa je treba priznati, da razvija ta stranka najživahnejše delovanje in da se resno trudi za učvrstitev svojega položaja med narodom. »Zagrebski jutarnji list« poroča iz Beograda: »Kakor smo izvedeli, so pred kratkim izstopili iz Jugoslovenskega kluba in se pridružili Jugoslovenski nacionalni stranki poslanci Dimitrije Vujić, dr. Janko Baričević, dr. Jevremović, Tišma Rašović, Aksentijević in Vukičević«.

* Banovinski sveti smejo izdajati uredbe. Novosadsko kasacijsko sodišče je storilo načelen sklep, ki se tiče pristojnosti banovinskih svetov. Banovinski svet donavske banovine je namreč nedavno izdal uredbo glede tako zvanih beležnikov, da ne smejo vršiti poslov, ki spadajo v pristojnost odvetnikov in javnih notarjev. Državno tožilstvo pa se je uprlo z utemeljevanjem, da banovinski sveti nimajo pravice izdajati uredb, ker imajo samo posvetovalen značaj. Kasacijsko sodišče v Novem Sadu pa je razsodilo, da so banovinski sveti dobili v finančnem zakonu pooblastilo, da smejo izdajati uredbe in da so s tem prenehali biti samo posvetovalni organ bana.

* Naši Američani so prišli domov. Te dni je Ljubljana spet sprejela skupino ameriških rojakov, ki so za poletne mesece prišli v domovino na oddih. Prispelo je 23 ameriških Jugoslovenov, med njimi 17 Slovencev, ki so se bili v New Yorku vkrcali na največji prekomornik sveta »Normandie«, ki je francoska last. Ko so gostje izstopili na glavni postaji v Ljubljani so jim naši zastopniki izrekli dobrodošlico. Za tople pozdrave se je zahvalila Katica Trillerjeva iz Chicaga, po rodu iz Stražišča pri Kranju. Potovanje je vodil go-

spod Leon Zakrajšek, ki je povedal, da se mu je že koncem februarja prijavilo nad 50 rojakov za poletni obisk stare domovine. A ko so Nemci zasedli Češko, so se mnogi zbalii vojne v Evropi in niso prišli.

* Volitve obratnih zaupnikov. Kako pišejo listi, se volitve za obratne zaupnike, ki so bile odgodene do 15. t. m. ne bodo več odlagale, ampak se bodo od 15. t. m. do 15. avgusta izvršile po vseh obratih. Pravijo, da se bodo te volitve vršile čisto svobodno.

* Četniški vojvoda Tasa Donić je umrl. V državni bolnišnici v Beogradu je umrl v starosti 68 let kotlar Tasa Donić, ki se je dolga leta boril za svobodo v četniških vrstah in med svetovno vojno tudi sam poveleval večji skupini četnikov in dobrovoljcev. Doma je bil iz Smedereva. Časten mu spomin!

* Dr. Stojadinović je odžagan kot predsednik Jugoslovenske radikalne zajednice in izključen iz lastne stranke. O nedavni skupni seji širšega in ožjega glavnega odbora Jugoslovenske radikalne zajednice je bilo izdano

Novice

* Praznik slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda se je letos v Sloveniji povsod izredno svečano praznoval. Na večer pred praznikom so goreli tako številni kresovi, kakor še dolgo ne. Ob gorečih kresovih so imeli povsod krajevni društveni delavci rodoljubne nagovore in v njih naglašali slovansko skupnost.

* Jugoslovenska nacionalna stranka na delu. Beograjska »Nezavisna tribuna« je nedavno pisala: »Prvaki Jugoslovenske nacionalne stranke nadaljujejo svoje shode po

Lychdorff I. M.:

OB MEJI

Zgodovinska povest

Nadporočnik je vzel trskovec, ki je tičal Splügenu za škornjem, stopil h gostilničarju in ga udaril čez obraz. Mož je zakričal od bolečine in se prijel za obraz.

»Jaz te bom odvadil lagati, starf grešnik! Takoj mi povej resnico ali pa te bom dal pri živem telesu odreti. Kdaj so honvedi korakali mimo?«

Brez besede je v silni bolečini gledal stari mož svojega mučilca. »Ali boš povedal!« je zavpil nadporočnik in ponovno udaril moža.

Splügen, ki ni mogel prenašati takega mučenja, je hotel posredovati.

»Oprostite,« je rekel nadporočnik, »izročili ste mi pogajanja in moja služba je, kar počenjam. Mehkoscčnost v tem primeru ni umestna, saj bomo morda še nočjo stali do glečnjev v krvi... Torej, možak, povej resnico ali pa...«

Krčmar je močno zastokal.

»Včeraj ob osmih zjutraj so marširali mimo, in sicer so šli v Palczay, da se tam odpočijejo,« je izjecljal.

Na pomig nadporočnika je stopil iz vrste vojak in zvezal krčmarju roke na hrbtu.

»Ti veš vsekakor več, kakor sem domneval. Vodil nas boš v Palczay, in sicer po isti poti, ki so jo ubirali honvedi. Koliko mož je bilo?«

»Kakšnih petnajst. Prešteti jih nisem mogel.«

»Ali so bili jezdecii poleg?«

»Ne, samo eden je jahal. Pa ga nisem poznal.«

»Ali so bili oboroženi?«

»Da. Imeli so puške in torbice za naboje, a bili so bosii. Gotovo še niso daleč onstran Palczayja.«

»Kam drži pot od Palczayja?«

»Preko reke Tise, a čez vodo ne morete, ker so vojaki prejšni teden most podrli in zažgali.«

»Dobro!« je rekel nadporočnik. »Ti, lopov, nas boš zdaj vodil. A ti,« se je obrnil na nekega korporala, »vzemi v roko palico in mu pomagaj, če ne bo ubogal.«

Odprava se je začela pomikati.

Po enournem pohodu so se že vrnili naprej poslani ulanci in javili da se pristava Palczay že vidi. Bilo je to masivno zgrajeno poslopje tik ob Tisi. Iz dimnika se je kadiilo, kar je bilo znamenje, da so v poslopju bivali ljudje.

Vod pehote je korakal naprej. Splügnovi ulanci so preiskali pokrajino.

Previdno so se bližali pristavi. Na dvorišču so opazili bližajoče se čete, postalo je živahno in cevi pušk so se zabiskale čez obzidje. Honvedi so se zavedali, kakšna usoda jih čaka, in so zato rajši sklenili umreti v boju, kakor se dati obsoditi od vojnega sodišča.

Nadporočnik je pripravil moštvo za napad. Splügen je dal zatrobiti, naj se vsi zberejo.

Tedaj je odjeknil prvi strel iz pristave. V čelo zadet je vrgl nadporočnik sablo daleč proč od sebe, se obrnil in padel na tla. Splügen je stopil s konja, se postavil na

čelo pehote in jo povedel k napadu. T trenutku so bili ob zidu in ga preplazili. Vse, kar se jim je postavilo v bran, je bilo usmrčeno z bajoneti.

Ostanek upornikov se je umaknil v zgradbo, toda napadalci so s puškinimi kopiti vlomili vrata. V eni izmed sob se je četica preostalih še enkrat postavila po robu.

Splügen je hotel napraviti konec prelivanja krvi in je pozval upornike, naj se vda. Pogajanja so bila kratka, vrata so se odprla in Splügen je vstopil.

Dva ranjena honveda sta ležala na tleh. Sredi sobe pa je stal vzravnan grof Geyza Mogosházy.

Splügen je zastrmel vanj kakor v duha. Grof je zlomil svojo sablo in oddal oba konja ritmojstru Splügnu.

Vojaki so ostali pri vratih, pripravljeni, da začnejo po potrebi streljati. Splügen jim je pa naročil, naj prinesejo mrtvega nadporočnika v hišo.

Nato je Splügen stopil k Mogosházyju.

»Gospod grof, najhujša ura mojega življenja je to, da moram v takem položaju stati pred vami!«

»Vem, dragi prijatelj. Srečen sem, da sem se še enkrat v življenju sestal z vami. S svojim življenjem sem že davno napravil obračun, toda pred svojim koncem sem še hotel govoriti z vami, zato sem se vdal, ko sem vas spoznal. Toda že tri dni nisem ničesar zaužil, dajte mi nekaj, ker bi se rad vsaj toliko okrepčal, da bi vam povedal vse, kar vam želim povedati.«

Splügen je dal grofu svoja živila in mu ponudil vojaško steklenico. Z dolgimi, hla-

daljše sporočilo, ki pravi med drugim, da je bil za predsednika glavnega odbora Jugoslovenske radikalne zajednice izvoljen Dragiša Cvetković, predsednik vlade in notranji minister, za drugega podpredsednika namesto umrlega dr. Mehmeda Spahe pa dr. Džafar Kulenović, minister brez listnice, medtem ko so prvemu podpredsedniku dr. Antonu Korošcu izrekli zaupnico za dozdajšnje uspešno delo v stranki. Glavni odbor je tudi soglasno sklenil, da se izključijo iz stranke dr. Milan Stojadinović, Djura Janković, Ugrin Joksimović, Dušan Letica, dr. Niko Novaković, Svetozar Stanković, Sveoluk Stanković, Dobrić Stošević in Dušan Trisković. Glavni odbor je najostreje obsodil poskus dr. Milana Stojadinovića in tovarišev za razcepitev stranke.

* **Letoviščarji naj ne hodijo goli okrog.** »Hrvatska straža« poroča, da je dr. Maček vsem županom hrvatskega Primorja in Dalmacije poslal navodilo, kako naj se ravnaajo nasproti domačim in tujim gostom v kopališčih. Hkratu prosi dr. Maček župane, da tujce opozorijo, naj ne hodijo napol goli okrog, ker s tem žalijo нравstveni čut poštenega hrvatskega naroda.

* **Nemško letalo pristalo na Vranskem.** Pretekli petek se je po krajšem kroženju nad trgom spustilo na Schwentnerjev travnik za pokopališčem nemško šolsko letalo. Ne daleč proč v hmeljskih nasadih zaposleni podžupan g. Schwentner je brž pritekel in je pilota, ki je opazil pomoto in hotel takoj spet odleteti, pozval naj obstane. Medtem se je že zbralo več ljudi in pilot je seveda moral motor ustaviti. V letalu za dve osebi je bil samo mlad 23leten nemški vojaški pilot Herbert Gorzolk, doma iz Šlezije. Povedal je, da je bil namenjen iz Gradca v Celovec in da je želel. Pozneje so prišli orožniki in napravili zapisnik. V soboto je letalo odletelo nazaj v Nemčijo.

* **Naši delavci v Nemčiji zavarovani za primer nesreče.** Na sezonskem delu v Nemčiji zaposleni delavci iz Novega Sada je postal med delom žrtev strele. Nastalo je vprašanje, ali bo dobila njegova družina po njem zavarovalnino. Iz Nemčije je prišla vest, da je vsak delavec zavarovan za primer nesreče. Delavčeva vdova, ki ima štiri nepreskrbljene otroke, dobi po možu okrog 30.000 dinarjev.

* **Ruska pomoč bolgarskim ponesrečencem.** Kakor poročajo bolgarski listi, je ruska vlada naročila svojemu poslaniku v Sofiji, naj izroči bolgarski vladi znesek 100.000 levov kot

rusko pomoč žrtvam zadnjih poplav v Bolgariji. Bolgarski listi javljajo to vest na prvi strani in z velikim zadoščenjem. Pariški »Temps«, ki tudi objavlja to vest, naglašja politični pomen tega daru in pripominja, da je ruski pomočnik za zunanje zadeve Potemkin ob priliki svojega obiska v Sofiji bil deležen zelo prisrčnega sprejema.

* **Potrdila o velikosti neposrednega davka zaradi odmere šolnine.** Dravska finančna direkcija v Ljubljani razglasa: Državni upokojenci in upokojenke, ki jim izplačuje pokojninske prejemke dravska finančna direkcija v Ljubljani, naj prosijo za potrdila o velikosti uslužbenskega davka, ki jih bodo potrebovali ob vpisu otrok v šolo zaradi pravilne odmere šolnine za šolsko leto 1939-1940., že v juliju ali vsaj v začetku avgusta. Upokojenci, ki plačujejo razen uslužbenskega davka na pokojninske prejemke tudi davke po kateri drugi obliki, za katerega so obremenjeni pri davčni upravi, naj naslovo svojo prošnjo na pristojno davčno upravo. Vlože pa naj jo neposredno pri finančni direkciji, ki jo bo poslala pristojni davčni upravi s podatki o velikosti uslužbenskega davka na pokojninske prejemke. Prošnjam, kolkovanim z 10 din, je treba priložiti za potrdilo kolek za 20 din, za vsak zahtevani uradni prepis potrdila pa kolek za 10 din.

* **Bat'a bo izdeloval plinske maske.** Pred meseci je tvrdka Bat'a ustanovila delniško družbo »Nebojša«. Družba bo zgradila tvornico za izdelovanje pnevmatik, gumijastih čevljev in drugih predmetov iz gumijskega. Po vesteh iz Beograda so že napravljeni modeli nove plinske maske za prebivalstvo, ki bo prišla v promet pod imenom »Nebojša«. Nova maska »Nebojša« se razlikuje od zdajšnje maske za prebivalstvo predvsem v tem, da je ves del maske, ki pokriva obraz, izdelan iz posebno odpornega gumijskega in se maska z lahkoto natakne. Po svoji zaščitni sposobnosti proti strupenim plinom lahko ta maska tekmuje z najboljšimi izdelki. Cena nove maske naj bi znašala okrog 200 din. Prizadevanje pa gre sedaj za tem, da se omogoči pocenitev maske na 100 ali 120 din.

* **»Bosna ni blago«.** Sarajevska »Muslimanska svijest«, glasilo bosanskih muslimanov, ki se čutijo Hrvate, razpravlja v posebnem članku o staljših bosanskih muslimanov nasproti hrvat-srbskemu sporazumu in pravi: »Skrajni čas je že, da se Bosna preneha smatrati za zasebno doto kogarkoli in da se prenehajo delati z njeno usodo poizkusi. Ne

moremo in ne bomo nikdar dovolili, da bi Zagreb in Beograd kockala za nas brez nas in proti naši volji. Bosna ni blago, marveč izgrajena zgodovinsko-politična dežela, s posebno duševnostjo...«

* **Malaria posledica poplav v Medmurju.** Voda je sicer odtekla, toda ostala so številna manjša močvirja, ki so zdaj kottišča komarjev, prenašajočih malarijo. Ljudje se morajo zdaj nadlegovati komarjev bolj bati kakor očesne bolezni trahoma, ki je v teh krajih tudi zelo razširjen. Oblastva bodo morala v močvirja spustiti posebne male ribice, ki uničujejo ličinke komarjev.

* **Banovinski uradniki zahtevajo izenačenje z državnimi.** V Banji Luki je bil te dni shod banovinskih uradnikov in uslužbencev. Sprejeta je bila resolucija, v kateri se med drugim zahteva izboljšanje gmočnega položaja banovinskih uradnikov in uslužbencev, vrnitev doklad za žene in otroke po 150 din in oprostitve plačevanja kuluka. Z vsem poudarkom je bila postavljena tudi zahteva po popolnem izenačenju banovinskih uradnikov in uslužbencev z državnimi.

* **Koroški planinci ne smejo čez našo mejo.** Meja se sme prekoračiti, kakor so odredila nemška oblastva na Koroškem, samo z vlaki ali na državnih cestah s potnimi listi. Na gorskih poteh in sploh na gorah je prestop državne meje vsakomur prepovedan. Istočasno je beljaško okrajno načelstvo glede na dejstvo, da se je v radovljiškem okraju pojavila slinavka in parkljevka, odredilo, da je paša dovoljena samo na onih rožanskih planinah, ki so vsaj 1000 metrov oddaljene od državne meje. Koder domača živina lahko pride v stik z jugoslovensko, je paša sploh prepovedana.

* **Tečaj za odpravo govornih motenj (jecnja, brbotanje in podobnega) priredi med počitnicami v Celju in Mariboru strokovni učitelj gluhonemnice g. Vilko Mazi, ki ima na tem področju že dolgoletne izkušnje in je izdal tudi poljudno znanstveno knjižico »Govorne motnje«, ki bi jo moral imeti vsak vzgojitelj. Prijave za tečaj, ki bo trajal 6 do 8 dni in bo na eni izmed ljudskih šol, je treba čim prej, najkasneje pa do 20. t. m., poslati prireditelju Vilku Maziju, Vikrče, pošta Medvode. Ker je število tečajnikov omejeno, naj zanimanci ne odlašajo s prijavi. Za odgovor je priložiti znamko. Podrobnejša pojasnila prejme vsak zanimanec po prijavi.**

* **Francoski balonček je padel na tla na Hrvatskem.** V Punikavu blizu Ivanca na Hr-

stnimi požirki je pil nesrečni mož, žareča rdečica se je prikradla na njegovi upadli lici, sedel je, podprl glavo z roko in zajokal.

Splügen je stopil h grofu. Mogosházy mu je ponudil roko in rekel: »Vse vem. Ilona mi je pisala in njeno pismo mi je prinesel Sary. Ubogega Saryja so pred tednom dni ustrelili. Stari mož je umrl kakor junak! Ilona mi je naznanila svojo zaroko z vami. Bodí vama moj blagoslov, napravite dekle srečno, saj zasluži to. V Angleški banki je 15.000 goldinarjev za mojo hčerko. Denar zadošča za jamčevino in za nabavo pohištva. Izročite svoji nevesti moje zadnje popdrave.«

Splügen je ginjen prijel grofove roke.

»Ne, ne boste umrli. Moram najti za vas možnost rešitve!«

»Nimam več upanja v rešitev. Take žrtve ne sprejemem od tebe, moj sin. Moja rešitev bi te stala tvojo čast, tvoj odlični položaj.«

»Čprav! Ti ne smeš priti v roke svojih sovražnikov. Ta krvava senca bi stala zmemom med menoj in mojo ženo. Ne, tebe moram rešiti!«

Medtem se je zvečerilo. Splügen je napravil načrt in nov življenjski pogum je napolnil grofovo dušo.

Henrik je slekel padlega nadporočnika, in četrto ure pozneje je bil grof Mogosházy izpremenjen v avstrijskega oficirja.

»Za danes izdano geslo se glasi 'Beograd', za jutri pa 'Katarina'. S temi gesli boš prišel mimo vseh straž. Krčmar pa naj te vodi.« je rekel Splügen.

Vojaštvo je pustil nastopiti na dvorišču k pogrebu vseh padlih vojakov. Izkopali so veliko jamo in ob svitu svetilk so položili nesrečnike k zadnjemu počitku. Pogrebno svečanost je izbral grof Mogosházy in neopaženo izginil. Ko je zadonela častna salva, je bil grof že daleč od pristave. Dva dneva pozneje je prispel srečno na turško ozemlje.

★

Po viharjih upora se je spet vrnil mir v koče in palače. Mladi cesar Franc Jožef je dal razglasiti pomilostitev upornikov. Tudi grof Geyza Mogosházy je bil med onimi srečniki, ki so se jim spet vrnila posestva.

Splügen je zapustil vojaško službo kot major in na grofovo željo se je mladi par nastanil v Gradu sv. Nikolaja, kjer se je Splügen posvetil gospodarstvu.

Ples sv. Treh kraljev, ki se med vojnimi leti seveda ni vršil, se je spet pripravljval. Zdraviliška dvorana v Rogoški Slatini, ki je dolgo časa služila za vojaško zdravilišče, se je čisto prenovila.

Tudi gospod doktor Ogrizek iz Boglajena je prišel na ples. Po stari navadi z majhno zamudo, ker sta se bili žena in hči predolgo in preskrbno oblačili.

Henrik je prišel s svojo mlado, od sreče žarečo ženko. Oblečen je bil v nošnjo ogrskega magnata. Cesar mu je bil za hrabrost dodelil ogrsko državljanstvo.

Ples se je začel. Prvi je zaplesal Splügen s svojo soprogo.

Ko je godba zaigrala polonezo, je stopil k gospodični Amaliji Ogrizkovi in jo prosil za ples. Neki mečak Ogrizka, ki se je nasta-

nil v Boglajenu kot doktor zdravilstva, pa se je opogumil in prosil za ples Splügenovo soprogo, ki se mu je tudi prijazno odzvala. Tako se je podrl plot, ki je bil tako dolga leta ločil meščansko in plemenitaško družbo.

K O N E C

Prva pomoč pri zastrupljenju z gobami

Največ zastrupljenj z gobami prihaja od tega, ker se lotijo nabiranja gob ljudje, ki ne ločijo užitnih gob od strupenih.

Znaki zastrupljenja se ne pokažejo zmerom takoj po zaužitju, ampak včasih šele čez 10 do 15 ur. Zastrupljenec začuti v grlu neprijetno praskanje. Tudi v želodcu ga praska in peče. Pojavita se slabost in omotica. Kmalu začne zastrupljenec bljuvati. Nastopijo želodčni in srčni krči.

Takoj po prvih znakih zastrupljenja naj popije zastrupljenec čim več vode ali hladnega mleka, ker s tem se strup v želodcu razredči. Ako bolnik sam ne začne bljuvati, ga požečkajmo s peresom ali prstom po nebu, da se mu čimprej izprazni želodec. Dobro je, če mu damo piti ricinovo olje ali kakšno drugo odvajalno sredstvo. Ko je želodec prazen, dajmo bolniku na želodec in trebuh tople obkladke. Bolnika takoj spravimo v posteljo in preskrbimo, da se bo začel potiti. Razume pa se, da inoramo medtem poklicati zdravnika.

vatskem je mlad fant Jure Malovič našel na polju balonček bele in rumene barve, kakršnega imajo otroci za zabavo. Na balonu je bila prilepljena dopisnica, ki je bil na njej naslov na neko francosko gospo v Lyonu na Francoskem. Na dopisnici je bilo zapisano, naj bi najditelj to dopisnico izpolnil in sicer naj bi povedal, kdaj in kdo je balonček našel, nato pa naj bi dopisnico odposlal na označeni naslov.

* **Vlom v davčno upravo v Ptuj pred sodniki.** Januarja letos je bil izvršen vlom v prostore davčne uprave v Ptuj. Vlomilci so odprli tudi veliko železno blagajno, iz katere so med drugim pobrali vse državne kolke v vrednosti 317.290 din. Zagrebška policija je zaupno doznala, da je prodajal po znižani ceni državne kolke 47letni trafikant Ivan Brglez v Zagrebu, ki je pri zaslišanju priznal, da je kupil kolke od 37letnega čevljarja Franca Krašovca iz Maribora. Brgleza in Krašovca so aretirali. Oba sta se morala te dni zagovarjati pred mariborskim malim kazenskim senatom. Oba sta bila spoznana za kriva in obsojena: Franc Krašovec na leto dni in tri mesece robije, 1200 din globe in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let; Ivan Brglez pa na šest mesecev strogega zapor, 600 din globe in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let. Brglez in Krašovec sta razprodala kolkov za 120.000 din. Ni pa še pojasnjeno, kaj je z ostalimi kolki.

* **Izsušitev zamočvirjenega ozemlja ob Donavi blizu Pančeva** je prinesla državi 60.000 ha zelo plodne zemlje. Poprej je Donava ob vsakem večjem deževju preplavila vso pokrajino in jo čedalje bolj izpreminjala v močvirje z milijardami komarjev. Naposled so začeli leta 1929. obrežje izsuševati. Nedavno so bila dela končana in močvirje izsušeno. Močan zaščitni zid brani vodi dohod. Vsa dela se veljala skoraj 300 milijonov dinarjev. Pridobljeno plodno zemljo, ki jo cenijo na vrednost poldruge milijarde dinarjev, bo država razdelila med prostovoljce.

* **Smrtna nesreča.** Te dni je zadela Divjakovo družino v Ojstriški vasi pri Št. Juriju ob Taboru huda nesreča. Ivanček, dveletni sinček posestnika, je jedel na vse zgodaj češnje. Češnja se je otroku zataknila v sapniku, da se je začel daviti. Pripeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer pa je takoj po prevozu izdihnil.

* **Velik požar v Vojniku pri Celju.** Neznani zločinci so zanetili ogenj v velikem gospodarskem posloppu posestnika Prekorška v Vojniku pri Celju. Poslopje je zgorelo do tal.

* **Smrt v valovih Drave.** V Stojncih je v bližini nabrežja pasel krave 17letni pastir Jakob Martin iz Muretinca. Po nesreči pa je fant padel v deročo reko in utonil.

* **Smrtna nesreča** se je zgodila v Rošpohu. 45letni posestnik Anton Olstrah je obiral češnje. Naenkrat se mu je veja odlomila in mož je strmoglavil v globino. Priletel je s tako silo na tla, da si je polomil obe roki, obenem pa dobil nevarne notranje poškodbe. Prepeljan v bolnišnico je izdihnil.

* **Samomor 80letnega starčka.** V Bakovcih se je vrgel v Muro 80letni Miklavž Cipot. Vzrok samomora ni znan.

* **Smrten padec z visoke češnje.** Vidgaj Lojze, posestnikov sin iz Poljan pri Primskovem, se je te dni poslavljaval od doma, ker bi moral nastopiti zapor v Ljubljani. Obsojen je bil na štiri mesece, ker je bil hranil doma modele za ponarejanje denarja. Za slovo je zvečer zlezal na češnjo in drugo jutro so ga našli pod drevesom smrtno poškodovanega. Preden je prišel zdravnik, je nesrečni mladenič preminil. Lojze je bil dober fant. Njegovi prijatelji in znanci so prepričani, da je postal le žrtev usodnega naključja, ko je shranil svojim nepoštenim znancem priložnost za ponarejanje denarja.

* **Skrivnosten samomor v Ljubljani.** Te dni so v sobi neke gostilne v Kolodvorski ulici v Ljubljani našli mrtvo 21letno modistko Marijo Palhartigerjevo z Bleda. Dan za tem je javil policiji Jakob Jager, kuhar, zaposlen v Daj-Damu, 26 let star in doma iz Rogaške Slatine, da je nesrečnica izvršila samomor. Jager in Palhartigerjeva sta bila ljubezenski par, a zadnje čase sta baje obu-

Le mizar zna narediti pohišstvo

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinsko milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

TERPENTINOVNO MILO

Zlatorog

pala nad, da bi se mogla poročiti. Zato sta pala nad tem, da bi se poročila. Zato sta ta namen sta najela v Kolodvorski ulici v omenjeni gostilni sobo za dva dni. Kupila sta oglje, ga zažgala in se zaklenila v sobo. Kaj se je zgodilo ponoči, je še težko ugotoviti. Izpoved priče nesrečne smrti Palhartigerjeve je precej čudna in marsikaj kaže na to, da ni povedal vsega po resnici. Preiskava se nadaljuje.

* **Nenavadna smrtna nesreča.** V Zg. Dupleku je bil pri posestnici Mariji Cerič uslužbenec za pastirja šestletni Vinko Grlič. Zvečer je fantek šel zgodaj spat v listnjak in se zakopal pod listje. Kmalu nato pa je naročil hlapec drugemu pastirju, 13-letnemu Mihaelu Pulku, naj prinese iz listnjaka stelo. Pulko je vzel gnojni krevelj in stopil v listnjak. Ni pa v temi videl svojega tovariša. Z vso silo je zasadil krevelj v listje, v tistem trenutku pa je že odjeknil krik. Krevelj je zadel Grliča v glavo ter sta se mu dva roglja zarila skozi lobanjo. Fantka so takoj prenesli v hišo in mu rane izmili. Skrajša je kazalo, da bo dečko poškodbo prebolel. Naslednjega jutra je že lahko vstal in odšel na pašo. Tam pa je obležal v senci pod drevesom, kjer ga je našla domača dekla in ga pokrila, ker je mislila, da spi. Ko pa so ga šli zvečer buditi, so videli, da je mrtev.

* **Samomor vlomilca v Zagrebu.** Te dni se je v zaporih zagrebške policije odigrala žalostna igra. Iz sobe, kjer je bilo več aretirancev, je zaslišal ječar krike. Takoj je odprl vrata, da bi videl, kaj se je zgodilo. Ves presenečen je ugotovil, da kriče aretiranci zato, ker je med njimi mrlič. Bil je vlomilec Alojzij Strmšek, star 37 let, doma iz Konjice. Prijeli so ga pred dnevi in po zaslišanju na policiji zaprli. Ponoči, ko ni nihče opazil, je slekel Strmšek srajco in si spletel iz nje debelo vrv. Pritrdil jo je na visoko kljuko in se obesil.

* **Smrtna nesreča zaradi slabe brvi.** V Stopah med Zagorjem in Lokami je šla 53letna Ana, žena posestnika Josipa Giomerija, po brvi čez potok Medijo. Brv se je prelomila in nesrečna žena je z glavo naprej padla v vodo. Ljudje so jo sicer kmalu našli in jo spravili na njen dom. Poškodbe, ki jih je dobila pri padcu močna žena, pa so bile tako hude, da so kmalu povzročile smrt. Blag ji spomin!

* **Uboj pri Zetalah.** V Spodnjem Ravnem pri Zetalah je imel vinotoč posestnik Janez Kolar. Nedavno popoldne so prišli v vinotoč Jurij Zakelšek, Pulko Vincenc, Jože in Franc Bukvič. Po odhodu Zakelška in Jožefa Bukviča je Kolar opazil, da mu je iz mize izginila steklenica z vinom. Tatvine je takoj osumil Jurija Zakelška. Šel je proti njegovemu stanovanju nedaleč od njegovega posestva. Med potjo je v vinjenosti precej kričal. To vpitje je slišal Zakelšek in ga začel klicati, naj pride k njemu. Ker je bil Kolar vinjen in je še vedno kričal, je to Zakelška tako razburilo, da je pograbil kol in ga udaril po glavi tako močno, da je padel na zemljo. Na tleh ležečega je moral potem še večkrat udariti in mu domnevno tudi vreči na prsi kamen. Kolar je drugega dne umrl. Zakelška so zaprli.

* **Mož je umoril svojo ženo.** V Spodnjem Doliču sta živela v srečnem zakonu Angela in Jože Vouk. Te dni pa je mož svojo ženo

iz neznanega vzroka napadel in jo z nožem hudo poškodoval. Nezvestno mlado ženo so prepeljali v slovenjegraško bolnišnico, kjer je umrla, ne da bi se bila poprej zavedla in pojasnila vzrok moževega napada.

* **Zločin 17-letnega potepina.** Blizu Ptuja je 17-letni Ivan ponoči napadel na cesti nekega berača, ga pobil na tla, mu pretaknil vse žepe in mu vzel dva dinarja in ogorek cigare. Starčka berača so nekaj časa zatem našli ljudje na cesti. Na podlagi osebnega opisa so orožniki kmalu izsledili omenjenega 17-letnega Ivana, ki je po daljšem oklevanju zločin tudi priznal. Nadaljnje poizvedbe so dognale, da je Ivan že večkrat zlorabil svojo 11-letno sestro in da ima na vesti še nekatere tatvine. Zgodaj je začel in ni lahko uganiti, kako bo končal.

* **Oče je ubil svojo hčer in izvršil samomor.** Predzadnjo nedeljo je bila v Št. Rupertu na Dolenjskem gasilska veselica, pri kateri je sodelovala tudi 24letna Filomena Tratarjeva, ki je slovela kot lepotica. Filomena je na veselici, kjer je točila vino, ostala do polnoči, in se nato vesela vrnila domov in legla k počitku v svoji spalnici. Ko je zjutraj 27letni sin Leopold odrinil na košnjo, je stari Tratar s sekuro ubil hčer Filomeno, nato pa si sam z britvijo prerezal vrat in roke, da je izkraval. Kaj je bilo povod temu zločinu, nihče ne ve in je to skrivnost odnesel morilec in samomorilec s seboj v grob.

* **Obsodba razbojnika.** Pred sodiščem v Novem mestu je bila razprava proti Antonu Hočevanju iz Knežje vasi pri Dobrniču, ki se je moral zagovarjati zaradi ropov in tatvin, ki jih je lani izvršil v družbi z zloglasnim razbojnikom Kodrom. Na razpravo so privedli iz mariborske kaznilnice močno uklenjenega Kodra, ki je nastopil kot priča. Koder je izpovedal, da sta skupaj s Hočevanjem izvršila rop pri Mirtovih v Radohovi vasi, nekeje v Dobrniču, nad Stično in v raznih krajih na Dolenjskem. Sodišče je Hočevanja obsodilo na osem let robije.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovno izvršeno prošno sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le do koncesionirane in strokovno preizkušene pisarne kapetana Franca Pera, Ljubljana, Maistrova ulica št. 14, ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredijo zadevo. Ne zamujajte časa in pohitite z zadevami!

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršil vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Smrt junakinje, ki se je borila v četniških vrstah

Z vsemi vojaškimi častmi so nedavno v Subotici pokopali junaško žensko, bivšo četnico Rizno Radovićeva, ki se je med svetovno vojno pod moškim imenom Stojan Radović junaško borila v četniških vrstah četniških vojvod Koste Vojnovića in Koste Pečanca.

V krvavih borbah za svobodo niso bili največji junaki samo v vojaških vrstah, temveč tudi med ostalim prebivalstvom, celo med ženskami in deco. Mnogo takih junakov je že davno pozabljenih. Rizna se je rodila leta 1899. v Toplici. Njen brat je padel že v začetku vojne pri obrambi Beograda. Ko so sovražniki leta 1915. vdrl v njeno vas, so ji ubili očeta in mater, hišo pa razdejali. Po srečnem naključju se je Rizna rešila s svojo sestro. Sirota brez doma je iskala zavetja pri rojakih, katerim so besni sovražniki pustili vsaj streho. Ob koncu leta 1916. so 16letno mladenko na cesti napadli avstrijski vojaki, jo strašno pretepli in jo pustili nezavestno ležati v snegu. Ko je Rizna okrevala, se je preoblekla v moško obleko, odkopala očetovo puško in se napotila v planino, da bi se pridružila četnikom in kot bojevnika maščevala očeta in mater. Prvo maščevanje ji je usoda naklonila že na poti v gore. Ustrelila je dva sovražna vojaka. Po dolgem tavanju je naletela na prve straže četniškega vojvode Koste Vojnovića in vojvoda je izpolnil njeno vročo željo. 16letna Rizna Radovićeva je bila kot Stojan Radović uvrščena v njegovo četo.

V krvavih borbah so izgubili življenje vsi četniki, ki so vedeli, da Stojan ni Stojan. V poznejših četniških odredih ni nihče več vedel, da se je z mladim hrabrim četnikom Stojanom skrivala ženska. V borbah je bila večkrat ranjena in naposled je prišla kot ranjenka v vojno ujetništvo. Strašnih muk jo je rešilo osvobojenje. Za vse svoje požrtvovanje, mučeništvo in junaštvo je kot vojni dobrovoljec in četnik dobila skromno zemljišče, na katerem se je ukvarjala s težkim delom osamljena do svoje smrti. Med ljudi je prihajala samo takrat, kadar se je odzvala pozivu četniške organizacije v Subotici. Junaška žena bo hranjena v častnem spominu.

Ženski vestnik

Likanje letnih oblek

Vse letne obleke, kadar jih opereš ali izčistiš, jih moraš likati narobe, ker le na ta način obvaruješ blago in vzorec tkanine. Razne krepke in slične tkanine likaj čisto suhe in z mlačnim likalnikom.

Maroken, žoržet in podobno blago likaj, dokler je še malo vlažno, in ga z likalnikom osuši. A krepasti saten, ko ga zlikaš, ne osuši z likalnikom, temveč obleko položi ali obesi na obešalnik, da se posuši. Tkanine, ki so vzorčaste ali črtane, pa tudi če je navadno blago, likaj vedno narobe, ker se sicer po šivih svetijo. Marsikatero krpe je treba prati z bencinom, a pri tem moraš biti zelo previdna. Če pereš obleko z bencinom, tedaj delaj to na prostem, ker te sicer para bencina lahko omami. Tudi že očiščeno obleko pusti potem zunaj na zraku, da se dobro

izzrača in posuši. Take obleke, ki si jih očistila z bencinom, ne moreš potem več prati z vodo, ker nastanejo grdi madeži.

Umetno svilo pa operi v mlačni vodi z milom, dobro izperi, zavij v suho krpo, in ko ta vodo popije, obesi sušit, da se čisto posuši. Šele nato jo narobe zlikaj z neprevročim likalom. Umetne svile pa ne likaj z mokro krpo. Če je obleka zmečkana, tedaj zmečkane dele malo poškopri, z roko zravnaj in obesi sušit, in šele nato zlikaj.

Volnene obleke likaj vedno narobe in z mokro krpo. Ko krpo odstraniš, potolci po blagu s hrbtom krtače ali z roko, kar osveži tkanino.

Tudi volnene obleke, če jih opereš, zavij v čisto krpo, šele nato jih obesi, da se malo osuše. Pazi pa pri likanju volnenih oblek, da ni likalnik prevroč, ker se volneno blago hitro zažge.

Bele volnene obleke ali plašče (kar je letos še posebno velika moda), če so se zamazali, očisti z ajdovo ali turšično moko. Plašč ali obleko razgrni na čisto rjuho, potresi z moko in z roko zdrgni ves plašč. Moka bo vzela vso umazanost iz tkanine. Nato obleko ali plašč dobro stresi in stepi, pa bo čist.

Za kuhinjo

Sadje v rumu. V petlitrsko steklenico s širokim vratom stresi kilo in pol opranih in dobro odcejenih višenj ali pa češnje hruštavke. Nanje natresi eno kilo sipe in nalij pol litra ruma. Dodaj še kilo ribeza in zaveži s celofanom. Ko dozore marelice, jih eno kilo operi, razpolovi in zraven stresi. Istotako kilo breskev, pozneje češpelj in grozdja. Sadje dodajaj pač, kadar dozori. Vsakokrat, ko sadje dodajaš, steklenico samo dobro stresi, mešati pa ne smeš, ker se sadje potem stlači. Sadje vloženo v rumu naj bo bolj malo zrelo in še trdo in popolnoma zdravo. Nagnitega sadja ne vlagaj v rum. Tako vloženo sadje je zelo dobro kot kompot, ne da veliko dela in se dobro drži.

Vložen grah za zimo. Oluščen in opran grah dobro posuši na rešetku in ga natresi v litrski kozarec s širokim vratom. Graha natresi prav na gosto, a ga ne stral. Nato steklenico zaveži s celofanom ali pergamentnim papirjem, zavij v krpo, postavi v lonec z mrzlo vodo in pristavi. Ko voda zavre, naj vre tako 20 minut. Nato odstavi lonec, in ko se shladi, vzemi steklenico iz lonca, jo obriši in shrani na suhem.

Grah na drug način. Oluščen grah stresi v skledo in ga polij z zelo slano in vrelo vodo. Vodi dodaj žlico kisa in noževno konico benzovega kislega natrona (dobiš v lekarni ali drogeriji). Ko se voda in grah shladita, napolni grah v kozarec, čez pa polij ostalo vodo. Kozarec zaveži in shrani. Tako pripravljen grah uporabljaš kakor presen, le soliti ga ne smeš. Še boljše je, da ga pred uporabo dobro opereš in tako izpereš sol.

Posušen grah za zimo. Na liter graha daš pest soli. Graha posoli in naj tako stoji dve uri. Nato ga razgrni čez noč na čist prt, da se osuši. Drugi dan ga na primerno vročem štedilniku posuši. Sušiš ga lahko en dan ali dva, da se dobro osuši. Nato ga shrani v vrečko iz tenke tkanine in obesi na suh in zračen prostor. Pred uporabo moraš grah namočiti kakor fižol, da se rajši skuha.

je rekla mlada učiteljica in skoro na jok ji je šlo. »Ali stanuje v šoli vsaj hišnica?«

»Ne. Veste, naša občina je siromašna in ne more plačevati še hišnice,« je menil eden izmed kmetov, ki je poslušal pogovor.

»Ah, to bo grozno.« Drobni obrazek dekleta je obledel in v očeh so se ji zalesketale solze.

»Nikar se ne bojte, saj pri nas ne ugrabljajo deklet, a tudi roparjev in tatov skoro ne poznamo,« je menil njen sosed.

Posmehljivi glas soseda ji je spet pognal kri v obledeli obraz. Kar nič ji ni bilo prav, da se je pred brezovskima domačinoma pokazala tako strahopetna.

Ko je avtobus obstal pred gostilno v vasi, je hitro izstopila. Prtljago je pustila v gostilni in poiskala stanovanje šolskega upravitelja, da mu prijavi svoj prihod. Ker je bilo že pozno, je prvi večer prenočila kar pri upraviteljevih.

Solnce je prijazno sijalo, zato je bila mlada učiteljica Danica Volajeva prav dobre volje, ko je s staro ženo prvič stopila v starinsko šolsko zgradbo in dobila od nje velike stare ključke. Ženica, ki je za nekaj dinarjev na mesec pospravljala vsak dan šolske prostore, se je tudi njej ponudila za postrežnico.

Ko ji je začela ženska pripovedovati o hudobnih ljudeh, ki jih je baže polno tam okoli, se je hitro umaknila, da bi je spet ne minil pogum, ter stopila v svoj prvi razred, ki se je že začel polniti z otročiči. Pozorna je postala na čedno oblečeno dekletce, ki jo je lepo pozdravilo.

»Čigava pa si ti?« jo je vprašala.

»Moj očka je zdravnik. Pišem se Ločnik in ime mi je Zorica,« je odgovorilo dekletce. Očka je še tamle zunaj.

Učiteljica je pogledala skozi okno in videla ob robu gozda visokega moža, s katerim se je bila vozila z avtobusom.

Prve dni je bila Danica tako utrujena, da je vsak večer kljub strahu takoj zaspala. Seveda je vsak večer, preden je legla, pogledala v omaro in pod posteljo, če se kje ne skriva kak zlikovec, in vrata skrbno zapahnila.

Bilo je v soboto, ko je morala po opravih k svojemu predstojniku, šolskemu upravitelju Zupanu, ki je stanoval v vasi. Mož je bil bolehen in zato počasen, pa se je njeno opravilo tako zavleklo, da se je že stemnilo, ko je vstala, da pojde domov.

»Da vas ne bo strah, vas bom spremljal,« je menil in stopil z Danico iz hiše. Toda skozi okno se je sklonila upraviteljeva žena in ježno zaklicala: »Jože, Jože!«

Upravitelj je postal ves nemiren, ko je zagledal ženo. »Samo trenutek, takoj se vrnem,« je rekel Danici in stopil nazaj v hišo. Danica je čakala nekaj minut, toda upravitelja ni bilo. Naposled je opazila ob oknu njegov obraz, ki je izražal veliko zadrego. Oprostite mi, da ne morem z vami. Večerja je že kuhana, pa moram ostati doma.

»Prosim, prosim,« se je skušala Danica nasmešiti in jo je kar sama mahnila v noč. Ko je korakala mimo gostilne, je prihajal iz lokala pijan mladenič.

»Gospodična, gospodična, počakajte malo,« jo je nagovoril z blebetajočim glasom pijanca, ko jo je zagledal.

Nenadno je stal tik poleg nje. Mladenka se ga je ustrašila in jo je naglo ubrala proti domu. Pijanec pa se ni dal ugnati in je krotaje se pospešil korake za njo.

Čisto zasopljena je prišla do šole odklenila vrata in jih hitro zapahnila za seboj. Šele zdaj se je malo oddahnila. Pijanec je bil že pri vratih in začel biti po njih. Ko je že ležala, je neznanec še zmerom ropotal in kolovratil okoli zgradbe. V silnem strahu ni mogla zaspati in je neprestano gledala v okno, boječ se, da ne bo razgrajal kje poiskal lestvo in vdrl skozi okno k njej v sobo.

Ropot zunaj na dvorišču je postajal čedalje glasnejši. Naposled je zaslišala nekaj kakor padec, nato pa je vse utihnilo. Pa tudi ta nenadni mir jo je plašil. Spet in spet je prisluškovala, toda niti najtišji glas se ni več slišal z dvorišča. Čula je le glasno tolčenje svojega srca.

Naposled je poizkusila zaspati. A žeja jo je tako mučila, da je nazadnje premagala ves

Strahopetnica je postala srečna

Mračilo se je že, ko se je bližal avtobus samotni pohorski vasi Brezovju. V vozilu je bilo le malo ljudi: visok, močan, mestno oblečen moški, ki jih gotovo še ni štel nad 35 let, mlada, mestno oblečena gospodična z okoli 20 leti in nekaj starejših kmečkih ljudi. Mestno oblečeni moški je sedel poleg gospodične in jo zdaj pa zdaj pogledal ter mimogrede izpregovoril kakšno besedo.

»Ali smo že v Brezovju?« je vprašala mladenka.

»Kmalu bomo tam, Ali boste v Brezovju izstopili?« je menil moški.

Avtobus je pravkar drdral mimo samot-

nega starinskega poslopja.

»Ali je morda tale zgradba brezovska šola?« je vprašalo lepo mlado dekletce svojega soseda.

»Da, to je naša šola. Aha, vi ste gotovo naša nova učiteljica. Se mi je zdelo,« je menil moški.

»Da, sem so me postavili. Pa tako v samotni je šolska zgradba,« je preplašeno dejala učiteljica. »Kako daleč pa je od vasi?«

»Deset minut.«

»In v tej samoti bom morala sama stanovali, ker gospod šolski upravitelj prebiva s svojo družino v vasi, kolikor mi je znano,«

strah, vstala, vrgla nase plašč, stopila po stopnicah do hišnih vrat, jih odprla in planila k vodnjaku. Komaj pa je napravila požirek in si suhe ustnice nekoliko ovlažila, je od strahu kar otrpnila, kajti zaslišala je korake. V temi je razločno zagledala obrise moške postave.

Kako je prišla nazaj v hišo in po stopnicah v svojo sobo, se niti pozneje ni mogla več dobro spomniti. Spanec jo je zdaj čisto minil. Vso noč se je premetavala po postelji. Zdaj pa zdaj je vstala in pogledala pri oknu na dvorišče.

Ko se je zdanilo, je videla skozi okno travo na dvorišču močno poteptano. Ker je bilo na nedeljo jutro, je šola ostala prazna. Toda komu mora potožiti, kako strašno noč je doživela. Samote ni mogla več prenašati. Zdravnikova hiša je bila najbližja. Popadla jo je nepremagljiva želja, da bi slišala človeški glas.

Krasno jutro jo je nekoliko razvedrilo, ko je korakala po gozdni poti proti zdravnikovim. Danica je upala, da bo dobila doma zdravnikovo soprogo, ki je sicer še ni videla, vendar je menila, da bo naletela pri njej na večje razumevanje, kakor pri njenem visokem možu doktorju Ločniku, ki pač nikdar v življenju ni poznal strahu.

Pred lepo Ločnikovo domačijo je naletela na nekaj starih hlapcev, kajti zdravnik je imel tudi večje posestvo. Eden izmed hlapcev jo je vprašal, kaj želi.

Ko je rekla, da je prišla na obisk, jo je povedel k zdravniku. Ta jo je začudeno pogledal, ker si ni mogel raztolmačiti, kaj jo je v tako zgodnih urah privedlo k njemu. Ponudil ji je stol in ko mu je začela pripovedovati, kaj se ji je ponoči primerilo, se je veselo namuznil:

»Ej strahopetnica, roparski morilec menda ni bil, ker vas vidim še živo.«

Njegov smejoči se obraz jo je jezil. Komaj se je premagovala: »Kaj pa naj storim, da bom imela mir?« ga je jezo vprašala. »Oprostite, gospod doktor, da sem vam zastavila to vprašanje. Vem, da vi ne poznate strahu...«

Zdravnik je gledal njen vroči obrazek in se smehljaj, kakor se smehlja odrasel človek nesmiselni otrokovi jezi.

»Vsekakor lahko javite zadevo županu,« je menil zdravnik hudomušno mežikaje. »Toda, kaj vam more pomagati? Občinskega stražnika zaradi tega ne bo postavil pred šolo.«

Danica je postala še bolj zmedena, k čemur je pripomoglo tudi dejstvo, da je bil doktor Miloš Ločnik postaven mož, prav tak, kakršnega si je v mislih mnogokrat predstavljala svojega bodočega izvoljenca. Ni vedela, kaj bi mu še rekla, zato je vstala.

»Oprostite, da sem vas motila. Vidim, da mi ne morete pomagati...«

Zdravnik je videl, da so bile njene otroško zaupljive oči polne solz.

»Rad bom storil za vas, kolikor bom mogel, jo je skušal potolažiti. Danica je hitro odprla vrata in šla, ne da bi se bila zahvalila za tolažilne besede.

Popoldne je obiskala upraviteljevo ženo Agato in ji potožila svoje gorje. Pri upraviteljevi ženi je bila baš na obisku njena sestra Neža. Obe ženski sta bili ogorčeni nad možko pokvarjenostjo in sta ji svetovali, naj zadevo javi orožništvu.

»Bila sem že pri gospodu doktorju,« je menila Danica, »pa mi je odsvetoval prijavo, češ da bi bila neuspešna.«

»Kaj, gospoda doktorja ste obiskali?« se je začudila upraviteljeva žena. »Pa kar sami.«

»Zakaj pa ne?«

»Tako mlado dekle pa vendar ne sme samo k mlademu samskemu možkemu.«

»Za božje ime, saj je poročen in ima hčerkico. Obiskati sem prav za prav hotela njegovo ženo.«

»Kaj res ne veste, da je že dolgo časa vdovec?« se je začudila Agata in pomenljivo pogledala svojo sestro Nežo.

Danica je opazila ta pogled in je takoj razumela, da ti dve ženski ne bosta nikdar njeni prijateljici. Nedvomno si hoče Neža pridobiti doktorja Ločnika za moža, je pomislila Danica, pa se zdaj obe ženski bojita mene kot nevarne tekmovalke.

Mlada učiteljica ni ostala dolgo pri upravi-

teljevih. Ko je prispela vsa solzna do svoje samotne šole, je videla sedeti na pragu možko postavo. V prvem trenutku se je prestrašila, toda kmalu je možaka spoznala. Bil je stari zdravnikov hlapec. Možak je udobno kadil svojo pipo in je, kakor je vse kazalo, čakal nanjo.

»Peruna sem vam privedel, da vas ne bo tako strah,« je rekel in pokazal na velikega, rjavega psa, ki je ležal poleg njega. Pes je hitro vstal, ko je slišal, da se je govorilo o njem.

»Tukaj boš ostal, Perun,« je zapovedal stari hlapec, nato pa se je poslovil in šel.

Pes je žalostno gledal za hlapcem in cvilil, vendar je obstal na prostoru kakor vojak na straži.

Danica je naenkrat začutila veliko hvaležnost do zdravnika. Nagnila se je k psu in ga začela božati. Pes je dobrodušno mahljal z repom.

Bilo je okoli božiča. Mraz je nastopil in na velikem bazarju blizu šole se je napravil tanek led. Otroci, ki so prišli iz šole, so led opazili in kmalu so po tanki ledeni skorjici stopicale tri deklice, med njimi tudi zdravnikova Zorica.

Danica jih je opazila skozi okno in jim prestrašena zaklicala, naj gredo takoj z leda, ker je pretanek. Toda smejoče se in vreščaje deklice je niso slišale. Hitro je Danica oblekla plašč ter planila po stopnicah in čez dvorišče do bazarja.

Deklice so medtem že prišle do srede bazarja, kjer je voda najgloblja. Veselo so skakale po ledu in v največjo zabavo jim je bilo, ko jim je začel led pod nogami pokati.

»Nazaj, takoj nazaj!« je zapovedala Danica. »Led ni zadosti trden.«

Dve deklici sta jo takoj ubogali in hitro zbežali nazaj na obrežje. Le zdravnikova Zorica je še ostala. Ker se je bala, da je ne bi učiteljica hudo okarala, jo je ucvrla po sredi bazarja na nasprotno obrežje. V tistem trenutku pa se ji je pod nožicami vdrl led. Dekletce je padlo v vodo in začelo obupno klicati na pomoč.

Obe rešeni deklici in učiteljica so otrpnele od strahu. Toda že trenutek nato je planila Danica čez led, ki se je kmalu vdrl pod njo. Mrzla, črna voda jo je objela. K sreči ji je segala le do vratu. Že je dekletce prišla in ga dvignila toliko v zrak, da je imelo glavo zunaj. Toda kako naj zdaj pride iz te mrzle kopeli? Skušala je splezati na razpokani led, a ni šlo.

Občutek smrtne slabosti jo je prešinil. Menila je, da se bo zdaj zdaj onesvestila.

Toda pomoč je prišla ob pravem času. Perun je toliko časa žalostno lajal in tulil na obrežju, da je priklical starega zdravnikovega hlapca. Za njim je prihitel doktor Ločnik. S pomočjo dolgih hlobov se je posrečilo potegniti Danico z otrokom na suho.

»Lepo vas prosim za odpuščanje, gospodična Danica,« je rekel zdravnik. »Prav po krivici sem vas imenoval strahopetnico. Junakinja ste, mala junakinja. Zdaj pa se hitro preoblečite in ležite. Svojo zahvalo za rešitev Zorice vam bom izrekel pozneje...«

Nato je z Zorico, zavito v odejo, pohitel domov.

Danica je drgetajoča od mraza ležala v postelji in pila kuhano vino, ki ji ga je poslal doktor Ločnik. Poleg nje je sedela zdravnikova služkinja in ji dajala vino po kozarcih. »Mnogo morate piti,« je rekla, in Danica je ubogala.

Ko je prišel doktor Miloš Ločnik gledat, kako je z rešiteljico njegovega otroka, je Danica že mirno spala. »Nič hudega torej,« je rekel, poslal služkinjo domov še po neke kapljice in sedel kraj postelje. Dolgo je gledal ljubek obrazek spečega dekleta. Ni se mogel premagati, nagnil se je in jo poljubil na čelo.

Mlada učiteljica se je zbudila. Ni vedela, kaj se je zgodilo. Ko je videla sedeti ob postelji zdravnika, je zardela.

»No, vidite, nič zlih posledic ne bo,« je menil doktor Ločnik. »Zvečer boste lahko že plesali. Upam namreč, da pridete na nocojšni zabavni večer v gostilno.«

Medtem se je vrnila služkinja, a zdravnik je menil, da kapljice niso več potrebne.

»Najprisrčnejša hvala, junakinja, ne stra-

hopetnica,« je rekel zdravnik. »Zvečer pa na gotovo svidenje!«

Zdravnik in njegova služkinja sta se poslovila. Danica je kmalu nato vstala in se oblekla. Dolgo časa je premišljevala, ali naj gre na zabavo vaških veljakov ali ne, naposled pa je v njej zmagala mlada kri, hlepeča po razvedrilo.

Zvečer se je v gostilni pridružila upraviteljevimi. Tudi Agatina sestra Neža je bila poleg. Začel se je ples. Pari so se zavrteli. Po Danico je prišel doktor Ločnik. Ko se je ples končal, se je Danica vrnila k upraviteljevimi. Grdo sta jo pogledali obe ženski.

»Kako pa se obnašate, gospodična?« je menila Agata.

»Kaj sem storila zlega, gospa Zupanova?« je zajecjela Danica vsa zmedena.

»Ah, nikar ne delajte tako nedolžnega obraza,« jo je ogorčeno nahrulila Agata.

Vsa rdeča od sramu je Danica vstala in ni vedela, kam bi se dala. Ljudje, ki so bili slišali Agatine hude besede, so srepo zijali vanjo. Bolehni šolski upravitelj, ki mu je bil ta prizor skrajno neprijeten, je odkimaval svoji ženi, a ugovarjati se ji ni upal.

»Ne vem, kaj mi očitate,« je naposled rekla Danica. »Sicer pa lahko grem.«

Vzela je s kljuke svoj plašč, se oblekla, plačala natakarici čaj, ki ga je bila izpila, nato pa stopila v mrzlo noč.

»Plačam!« je zaklical v sobi doktor Miloš Ločnik.

»Kaj že greste?« ga je vprašala gospodična Neža vsa razočarana.

»Ne, ne, gospod doktor, vas pa še ne pustimo,« je menila Agata in mu kakor v šali hotela zabraniti odhod.

»Spremljal bom gospodično domov,« je rekel. »To je pač moja dolžnost, da ne bom rešiteljice mojega otroka pustil same v noč. Zbogom, gospoda!«

Mesec je sijal. Danica je stala zunaj in oklevala. Bala se je samotne gozdne poti.

»Ali vam bo prav, če vas spremlim?« je nadadno zaslišala za seboj zdravnikov glas.

»Zelo ste dobri,« je odvrnila Danica, »toda nikar se ne mudite z menoj, da gospodična Neža ne bo huda na vas.«

»Oha,« se je zasmejal doktor Ločnik.

Prišla sta že do začetka gozdne poti.

»Veste, z Nežo ne maram imeti nikakega opravka. Res sem jo nekaj časa rad videl, toda spoznal sem, da je hudo podobna svoji sestri Agati. Bolj všeč mi je neko drugo dekle.«

»Ali jo jaz poznam?« je vprašala z malodušnim glasom Danica.

»O, da, poznate jo,« je menil zdravnik.

Danica je hitro stopila, da bi skrila svoj obraz pred spremljevalcem. Toda doktorju Ločniku ni ušla poparjenost, ki se je odražala na njenem obrazu in iz njenih oči.

Doktor Ločnik je bil vesel te poparjenosti. »Poslušaj, dekletce, zdaj vem, da se ne motim,« jo je kar na lepem začel tikati. »Sem pogled. Rad te imam. Ali me imaš rada tudi ti?«

Danica ni odgovorila, le glavo je naslonila na njegove rame. Ločnik pa je nežno prijel naslonjeno glavo z obema rokama in jo tako obrnil, da je videl v oči. »Te oči pravijo, da si ti takšno dekle, ki si ga jaz želim,« je menil in jo poljubil najprej na oči, nato pa na usta.

»Danica, ali misliš, da boš srečna z menoj?«

»Da, Miloš,« je odgovorila mladenka in mu sama od sebe vrnila poljub, s katerim je izdala vse razkošje svoje sreče.

»Zdaj ti moram še nekaj izdati, Danica. Veš, tisti možak, ki si ga videla takrat ponoči ob vodnjaku, ni bil kakšen tat ali postopač. Jaz sem bil.«

»Ti?« ga je Danica začudeno pogledala.

»Videl sem namreč pijanca, ki je drl za teboj, pa sem stopil za njim. Gotovo si slišala potem ropot pri hiši. Prijel sem ga in ga pošteno premikastil. Potem sem pogosto ponoči prišel k šoli in pogledal, ali je bilo vse v redu. To vse sem storil zato, ker sem te imel rad in sem se bal zate.«

Mesec je sijal v mrzlo noč, ko sta stopala tesno objeta proti šoli, oba zadovoljna, da jima je usoda naklonila skupno življenjsko pot.

Miha Praznik

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

36

»Kaj naj ti lepega povem?«

Stisnil se je k njej.

»Veš, mamica: tisto lepo pravljico mi povej, o kraljični, ki jo je junak rešil iz zmajeve oblasti.«

Tisto pravljico? Spomnila se je je. Tisti dan, preden je Marko obolel, mu jo je pripovedovala. Kako jo je poslušal. In potem ji je nenadoma zastala beseda sredi pripovedovanja. Zazdelo se ji je, kakor bi bila ona tista kraljična, v samotnem gradu zaprta, kjer ni sreče, in ga ni bilo junaka, ki bi jo rešil. Da, takrat ji je zastala beseda in sinček jo je začudeno pogledal. Videl je, kako ji je spolzela solza po licu, prestrašil se je in se sklonil k njej.

»Mamica, zakaj si nehala? Zakaj si žalostna?« jo je vprašal boječe.

Ni se mogla premagovati in skriti solz. Tudi govoriti ni več mogla. Pobegnila je od njega in se skrila v kot svoje male sobice, da je tam izjokala svojo bol. Jokala je, da še ni nikdar tako. Potem je nenadoma začutila, kako se je dvoje drobnih ročic oklenilo njenih kolen.

»Mamica, nikar ne jokaj!«

Ni mu povedala pravljice do konca. Zdaj jo je spet spomnil in jo vprašal. Ali bo imela toliko moči, da mu jo pove?

Ozrla se je po sobi. Tam pri oknu je stala Vera in gledala na cesto, kakor bi še zmeraj upala, da morda zagleda v daljavi avto s svojim Vinkom. In Marko se je stiskal k njej in jo proseče gledal.

In jela je praviti pravljico. Vsa je drhtela, ko je pred malčkom razkrivala čudeže tiste dežele, ki je ni, junaštvo moža, ki je prišel, da reši sirota. Zdaj pa zdaj ji je pogled kradoma zdrsnil k Marku. Gledal jo je, strmel v njene ustnice, kakor bi hotel ujeti vsako besedo, ki pride iz njenih ust, kakor bi jo hotel prestreči, še predno postane glas.

In ko je končala, otrok ni spregovoril besedice. Šele čez dolgo, dolgo je rekel prav tiho:

»Mamica, lepa je ta pravljica.«

Potem, kakor bi se nečesa spomnil, je pomislil in jo vprašal:

»Kje se je to zgodilo?«

V zadregi je bila. Ni vedela, kaj naj mu reče. Potem se je naglo izgovorila.

»Daleč in dolgo je že tega.«

Otrokove besede so jo žgale kakor žareče železo. Nagnila se je k njemu in ga jela poljubljati, da je ne bi še dalje izpraševal.

Petindvajseto poglavje

VRNITEV V GRAŠČINO

Dva dni nato je Vera odpotovala domov. Odpeljala se je s prvim jutrnjim vlakom. Zdaj Zora ni imela nikogar več, ki bi jo vezal na dom. Opoldne je povedala pri kosilu, da odide tudi ona. Oče in mati sta ji branila in ji prigovarjala, da bi še nekaj časa ostala doma, toda ni se dala pregovoriti.

Pozno zvečer se je pripeljala na graščino. Moža še ni bilo doma in to ji je bilo všeč. Šla je v svoje sobe. Tam je bilo še vse kakor takrat, ko je odšla. Na omarici je še dobila stekleničico z zdravili, ki jih je za Marka predpisal zdravnik, ko je lžal bolan. Ukazala je postrežnici, da je zdravila odnesla, da ne bi bilo ničesar več, kar bi jo spominjalo na tiste nevesele dni.

V postelji je jela razmišljati, kakšne naloge jo čakajo za prihodnje dni. Možev dnevnik! To je bilo edino, kar bi mogla storiti. Dobiti ga mora v roke, morda v njem najde pojasnila za toliko reči, ki ji še niso bile jasne. Toda kako priti do njega? Nobena pametna misel ji ni hotela priti. Da, če bi on kdaj pozabil ključ blagajne, kjer ga skriva... Če bi storil to, bi bilo lahko priti do njega. Toda prepričana je bila, da tega ne stori. Preveč je previden.

In nikogar nima, ki bi ji pomagal. Nikogar ni, ki bi se nanj lahko zanesla. Za služabnike je vedela, da se Kregarja boje in da se ne bo nihče upal pomagati ji. In tudi če bi bil kdo — kako naj ga dobi? Saj jih skoraj ne pozna. Prepričana je bila, da ima med njimi Kregar enega ali dva, ki skrbno pazita na sleherni njen korak. Dostikrat je že to slutila, zdaj pa so te slutnje postale prepričanje. Spomnila se je, da je nekajkrat zasledila enega, ki je hodil za njo, in ko ga je vprašala, ni vedel pravega odgovora. Takrat se za to ni brigala. Mislila je, da so bile misli, ki so se ji v tistih trenutkih zbudile, samo plod razdraženih živcev.

Zdaj pa je bila močna. Vsa slabost, ki jo je prej tolikokrat občutila, je izginila, nekaj kakor odločnost in hladnost je vstalo v njej. Vesela je bila tega. Vedela je, da potrebuje za boj močnih živcev in odločnosti. Brez tega ne more uspeti in uspeti je hotela in morala.

Zjutraj je najprej pisala Veri, da je srečno prišla. Bila je še v svoji sobi. Ravno je pismo zalepila, ko so se odprla vrata in je v sobo stopil Kregar.

»Ti tu?« mu je rekla hladno. »Zadnjič si me menda iskal?«

»Da, dobil sem tvoje pismo,« je rekel, a vendar je zvenelo iz njegovih besed, da prav dobro ve, kaj je to pismo pomenilo. »Dolgo si bila doma.«

»Zadržali so me,« je rekla.

»Tvoja prijateljica Vera?«

»Tudi,« je suho odvrnila.

»Nočem, da bi se z njo preveč družila,« je rekel brezizrazno.

»Kaj naj to pomeni?« ga je ostro vprašala.

»Da mi to ni všeč,« je naglo odvrnil. Potem je prestal, kakor bi nekaj premišljal. »V nekaj dneh se odpeljem v Dalmacijo. Odpočil bi se rad in nekaj trgovskih opravkov imam doli. Ti in otrok pojdeti z mano.«

»V Dalmaciji sem bila lani,« je odvrnila. »Dobro veš, da sem se vrnila prej, kakor sem nameravala. Ni mi ugajalo tam doli. Letos bi šla kam drugam.«

»Kam drugam...« je pikro ponovil. »Samo z menoj ne, kajne?«

Mikalo jo je, da bi njegovo vprašanje potrdila, toda premagala se je. Vedela je, da mora biti oprezna, če se noče izdati.

»Ali moraš zmeraj najslabše o meni misliti?« je odvrnila, kakor bi bila užaljena. »Čuden si postal zadnje čase. Kaj mi ne zapušaš? Svoji ženi?«

Ostro mu je pogledala v obraz in videla je, kako je pobledel. Toda obraz je bil negiben in razen te bledice, ki se je za trenutek pokazala na njegovem obrazu, ni bilo ničesar, kar bi ga izdalo.

»Ženi...« je rekel mirno in vendar je bilo v tej besedi nekaj kakor porog. Bala se je že, da je šla predaleč. Zdelo se ji je, kakor bi hotelo vse, kar se je zbralo v zadnjem času, izbruhniti zdaj pa zdaj na dan. Premišljala je, kako bi pogovor speljala na drugo plat, toda Kregar sam ji je prišel na pomoč.

»Kam bi pa hotela iti?«

»Ne vem še. Morda ostanem sploh tu, ali pa odidem še za nekaj časa domov. Ti pa le pojdi na počitek. Potreben si ga.«

Prav s težavo je izpregovorila te besede, ne da bi izdala svoje zaničevanje do njega. Pogledal je na uro.

»Pozno je že in dosti dela me še čaka. Zdravstvuj!«

In šel je.

Ko so se vrata za njim zaprla, ji je padel težak kamen s srca. Hvalila je Boga, da se je vse tako srečno izteklo. V mislih je že premislila, koliko lažje ji bo zdaj delo, ko njega ne bo doma. Samo da se mu je iz-

govorila. In upala je — ko se on vrne z morja, je ne najde doma. Takrat bo morda že odkrila vse in nič več ji ne bo treba živeti v tej samotni ob njem, ki ga ne ljubi, in sanjati o sreči, ki je šla mimo nje in pustila za seboj samo žalost in trpljenje.

Šestiindvajseto poglavje

STRAH

Popoldne je bila Zora z Markom na vrtu. Otrok ni bil več tako vesel kakor pri notarjevih. Puščoba gradu je legla tudi nanj.

Zora je to videla in v srce jo je zbudilo. Ni mu vedela pomagati. Igrala se je z njim, da bi ga razvedrila, pa tudi igra ga ni premotila. Vse igrače, kar jih je imel, mu je nanosila, toda ležale so v pesku in skoraj dotaknil se jih ni.

»Mamica, zakaj je ata tako hud?« je nenadoma prišlo iz otrokovih ust. Presenečeno ga je pogledala. Kaj je tudi že otrok opazil, da ni vse kakor bi moralo biti?«

»Tebi se samo zdi, Marko,« se je prisiljeno nasmehnila, toda ta smeh jo je zbedel v srce.

»Ne, ne,« je ugovarjal Marko. »Ata je hud. Bojim se ga.«

Vzela ga je v naročje in ga stisnila k sebi.

»Saj si moj, Marko. Nič se ne boj.«

»Bojim se ga,« je rekel kakor takrat, ko je prvič zaslutila, da Kregar otroka sovraži.

Nikdar ne bi verjela, da otrok tako dobro vse opazi. Nikdar ne bi bila verjela, da more otrok razumeti celo take reči, ki jih sama ni opazila. In tudi če jih je opazila, se skoraj ni menila zanje. Pozabila jih je, otrok pa si je vse zapomnil in zdaj so se ji zdele njegove besede kakor rahel očitek.

Vzela je knjigo in jo jela čitati. Tako se je zatopila v njo, da je pozabila na otroka. Ko se je ozrla okrog sebe, je videla, da ga ni nikjer.

»Moj Bog, kam je le šel?«

»Strah ji je stisnil srce. Vstala je in ga jela iskati. Pretaknila je grmovje in drevje, toda otroka ni bilo nikjer.

»Če se mu je kaj zgodilo!«

Vsa iz uma je bila. Grozne slutnje so se jele budit v njej. Kje je? Kam je šel? Če ga niso ugrabili! Kregar bi bil vsega zmožen. Ali če je šel otrok na cesto! Koliko avtov drevi tam mimo, vsako uro! Če se je tam igral in se ni mogel o pravem času umakniti?

Srce ji je divje razbijalo, kakor bi ji hotelo razgnati prsa.

Hitela je proti cesti. Odprla je vrtna vrata, begala po cesti in iskala. V vsak jarek je pogledala. V vsako kotanjo.

Marka ni bilo nikjer.

Potem se je nenadoma spomnila ribnika. Zmeraj je Marko silil tja. Toda ni ga pustila. Če se je vtihotapil tja in utonil...

Opreti se je morala ob ograjo, da se ni zgrudila. Sto misli ji je prešinilo glavo. Sama sebe je dolžila, da je kriva, ker na otroka ni pazila. Če se mu je kaj pripetilo...

Vsa zmedena je bila. Zazdelo se ji je, da vidi pred seboj megleno sliko in slika je postajala čedalje jasnejša, in videla je, da je to Marko, mrtev...

Vzdrhtela je in se spustila v tek. Tekla je, kar so ji dale moči. V razburjenosti ni pomislila, da bi koga poklicala, ki bi pomagal otroka iskati. In bežala je proti ribniku.

Moči so jo zapuščale. Ni mogla več. Komaj je prilezla do tja.

Siroka gladina ribnika je ležala pred njo. Mirno, pokojno. Zarki zahajajočega solnca so se svetlikali v njej, da je bila vsa zlata.

Tako je bila slaba, da je zdrknila na tla. Kakor bi ji bili udje mrtvi, iz železa. Ni se mogla ganiti. Gledala je po ribniku. Nikjer nič.

Pač, na srednj, kakor bi se nekaj gibalo, kakor bi nekaj pretrgalo zlati pajčolan v ribniku.

»Marko, Marko!«

Hotela je klicati, toda ni mogla. Kakor bi ji bilo nekaj stisnilo vrat. Glas ni hotel priti iz ust. Zamrl ji je na ustnicah in izzvenel v komaj slišen jek. (Dalje prihodnjič)

Zaklad kralja Salomona so našli

Po dolgem iskanju je francoski starinoslovec Montet odkril v starodavnem svetišču v Egiptu grobnico, v kateri je našel del zaklada kralja Salomona. Grobnico je odkril ob starodavnem svetišču mesta Tanisa, ki ga danes pokriva puščavski pesek, nekdanj pa je bilo prestolnica mogočnih faraonov. Se preden so se začeli kazati v stari Grčiji prvi odtenki poznejše kulture, so tu že gradili palače iz marmorja in veličastne spomenike. V bližini svetišča so pokopavali faraone, v grob pa so jim polagali zaklade, ki so predstavljali ogromno vrednost.

Raziskovalci so bili zelo presenečeni, ko so odprli grobnico in videli, da je bila prazna. Nobenega sarkofaga, nobene mumije, nobenega napisu ni bilo v njej. Vse je bilo videti, kakor bi bila izropana od neznanih puščavskih pustolovcev. Ko pa je Montet potrkal s kladivom po eni izmed sten na koncu grobnice, se je začel votel zvok. Predrlj so steno in pred njimi je zazijal ozek hodnik, ki je držal do druge votline. Previdno so vstopili. Kar so odkrili, jih je navdalo z velikim zadoščenjem. Pred njimi je bila dvorana jajčaste oblike, na sredi pa visok podstavek, na katerem je ležal zlat sarkofag, na desni in levi strani pa sta bili po ena krsta iz bron. Na petih stolihi so bili visoki vrči, v katere so bile vrezane razne

podobe. S pridržano sapo so dvignili pokrov sarkofaga in v siju svetilk se jim je prikazala zlata krsta. Obraz človeka, ki je v tej krsti počival že tisočletja, je bil pokrit s krinko, ki je bila tudi iz zlata in je predstavljala kragulja, znamenje egiptskega boga Hora. Poleg trupla, ki ga zob časa ni uničil, so ležala kopja, čelade, sulice in drugo orožje, vse iz zlata. V vrčih so bile zlate škatle, na pokrovih teh škatel pa podoba faraona Salomona. Človek, ki je tu spal tisočletno spanje, je bil vladar Tanisa, faraon Saigon, neizprosen sovražnik kralja Salomona, čigar zakladov si je pozelel. Ko je vladal kralj Roboam, sin in naslednik Salomonov, je Saigon pridrvel pred Jeruzalem, zavzel mesto in se polastil svetišča in razkošne kraljeve palače, ki je stala na griču med cedrami. V tej palači je bilo vse iz slonovine in zlata. Celo mize so bile zlate. Ni čudno, če je tako velikansko bogastvo zbudilo pozele nje egiptskega vladarja.

Največjo pozornost so med znanstveniki zbudili trije zlati štiti, ki jih je oblika izdajala, da niso bili narejeni v deželi piramid, Egiptu, ampak da so tuj izdelek. Prav ti so predvsem prepričevali znanstvenike, da je zaklad, ki ga je našel Montet, tisti zaklad, ki ga je ugrabil egiptski faraon Saigon Salomonovemu nasledniku Roboamu.

Koliko vrst potresov poznamo

Znanstveniki so razdelili potrese glede na njih silo v 12 stopinj. Potres 1 je neznatno drhtenje, ki ga zaznamuje samo potresomer; 2 je zelo lahen potres, ki ga le malo kdo občuti; 3. je lahno tresenje, ki ga občuti majhen del prebivalstva; 4 je zmeren potres, ki ga tudi ne občuti vsakdo, a ki se od njega zazibljejo predmeti v hiši in začno kozarci žvenketati in se ljudje tudi zbudijo iz spanja. Potres 5 je precej hud in ga v stanovanjih splošno vsi začutijo. Viseči predmeti se zagugajo, postelje se zazibljejo, drevesa se stresejo. Potres 6 je že tako močan, da se ga vsakdo ustraši. Slike padajo s stene, ure v stolpih začno biti, omet se krusi. S 7 je označen potres, ki povzroči precejšnjo škodo. Zidovi razpokajo, omet odpade, dimniki se zrušijo. Potres 8 je že nevaren, kar

se pravi, da se drevesa zlomijo, težko pohištvo se povrne, zidovi se porušijo in pokažejo se majhne razpoke tal. Potres 9 je hud, to se pravi, posamezna poslopja se poderejo. 10 ima prilastek uničujoč. Poslopja se pogrezajo, skale pokajo in zemlja se odpira. Potres 11 pomeni veliko nesrečo, pri čemer ostane le še nekaj dreves pokoncu, nasipi in jezovi se podirajo in plazovi skal in kamena predrušajo pokrajine. Potres 12 je največja nesreča, ki ji ne more kljubovati nobeno delo človeških rok in ki opustoši pokrajine na daleč in uniči vse.

Dognano je, da je na vsem svetu vsako uro po en potres in da so samo na Japonskem vsak dan trije potresi. Letošno leto so znanstveniki označili za potresno leto.

× Španska smodnišnica zletela v zrak. Te dni je na neznan način zletela v zrak smodnišnica v vasi Penarandi de Bracamonte. Posledice so bile strašne. Od 1560 hiš, kolikor jih je bilo v vasi, je porušenih 1090. Nekatere čisto, druge delno. Prebivalci, ki so preživeli nesrečo, odkopavajo žrtve in ranjence. Pomagajo jim vojniki in gasilci. Kolikor je po prvih vesteh znano, je 200 ljudi mrtvih, 1500 pa ranjenih. Kakor sodijo, je nesreča delo španskih strahovalcev, s katerimi bo Franco bržkone še imel obilo posla.

× Nemški generali ne verjamejo v možnost vojne. Ob priliki neke pojedine je bilo 56 nemškim visokim oficirjem, med njimi generalom, zastavljeno vprašanje, ali bo zdaj mednarodna napetost dovedla do vojne. Glasovali so pismeno. Od 56 glasov je 51 zanikalo, pet pa potrdilo možnost vojne.

× V Nemčiji pridajajo tobaku razne rastline. Za najrazličnejše nemške izdelke veljajo, kakor je znano, odredbe, po katerih se izdelkom poleg naravnih snovi morajo primešavati tudi umetna nadomestila. Tako dodajajo tobaku kot nadomestilo med drugim liste raznih vrst češenj, osoljene liste vrtnic, cve-te detelje, dišeče perilo, lupine citron, lapuh, posušene koprive, timjan in sivko. Tako sestavljeno kadilno blago se mora izrečno označiti kot mešanica, in sicer z navedbo primesi, na primer tobak s sivko, cigarete z lapuhom

in podobno. Ta navedba pa velja le tedaj, če znaša primes več kakor pet odstotkov.

× Angleška vojska bo imela dovolj hrane. Angleški kmetijski minister Morison je govoril v spodni zbornici o načrtih za preskrbo zalog hrane in drugih življenjskih potrebščin v primeru vojne. Naglasil je, da se stoje te zaloge iz konserviranega mesa, konzerviranega mleka, biskvita in čokolade. Rekel je tudi, da so te zaloge zelo velike. Namenjene so predvsem onim krajem, ki bi utegnili biti v primeru vojne prvi ogroženi.

× Silen meteor je padel v Ameriki na zemljo. Iz Portlanda v državi Oregon je te dni treščil meteor s tako silo na tla, da je bilo slišati pok 60 kilometrov daleč naokoli. Hkratu se je zemlja stresla kakor ob potresu, tako da je bilo več poslopij poškodovanih in se je na tisoče ljudi zbudilo iz spanja. Priče pravijo, da je bil meteor videti kakor goreča krogla v obliki lune.

× Strela je popravila škodo, ki jo je sama naredila. Pred tedni je 39-letno kmetico Valardiyevo v italijanski vasi Campellu zalotila huda ura na njivi. Nenadno je tik pred njo udarila strela in kmetica se je zgrudila nezvestna na tla. Ko se je zavedla in vstala, ni mogla več govoriti. Pred nekaj dnevi pa jo je spret presenetila nevihta in spet je treščilo blizu nje v drevo. Vsa v grozi se je vrgla na tla in se je silno začudila, ko se ji ni nič zgo-

SCHICHTOV RADION

pere hitreje

Perila ni treba več toliko
mencati in po več ur stati
za pralnim koritom. Če ga
kuhate v raztopini Radiona,
bo perilo v najkrajšem času
bleščeče čisto in snežnobelo.

RADION BELINA!

dilo. Še bolj pa so se začudili ljudje, ki so prihiteli k njej in slišali, kako je žena spet lahko govorila. Tako je strela kmetici povrnila povzročeno škodo.

× Kozje mleko ni za dojenčke. O kozjem mleku se je že prej vedno trdilo, da ni primerno za dojenčke, ker ni zdravo. Zdaj je preučil to vprašanje temeljiteje neki zdravnik na otroški bolnišnici v Göttingenu. Uspeh njegovih opazovanj potrjuje pravilnost starega naziranja. Tudi pri takih otrocih, ki so dobivali poleg kozjega mleka še materino, so nastale motnje v prebavi, slabokrvnost in manjša odpornost nasproti nalezljivim boleznim. Tudi če so dobivali dojenčki vitamine, se niso razvijali tako dobro, kakor bi se bili, če bi bili dobivali kravje mleko. Zdravnik naglašja, da s svojim dognanjem nikakor noče omalovaževati kozjega mleka, ki ima svojo redilnost za odrasle.

× V 16 dnevih okoli sveta. Ameriška pisateljica Klara Adamsova namerava obleteti svet z letalom v šestnajstih dnevih in se po tem času vrniti na svoje izhodišče v New York. Potovanje je začela 28. junija in je prav te dni letela skozi Srednjo Evropo. Dne 6. julija je bila že v Hongkongu. Nadeja se, da bo 13. julija že v San Franciscu.

V SOLI

Profesor: »Anonimen pravimo človeku, ki noče, da bi prišlo na dan njegovo ime.«

Medtem vrže eden izmed porednih dijakov profesorju kosček kruha v glavo in profesor jezno zavpije: »Kdo je to storil?«

Glas od zadaj: »Anonimen človek, gospod profesor.«

ZAKONCA MED SEBOJ

Žena: Ne morem pozabiti, kako neumen si se mi zdel, ko si stopil pred mojega očeta in me zasnužil.«

Mož: »Jaz pa ne morem pozabiti, kako neumen sem bil, da sem te vzel.«

OZDRAVLJENEC

Oče je povedel Mihca v neki zavod, da bi se odvadil jecljanja. Ze čez deset dni je Mihcec znal gladko izreči: »Naša krava ima te-lička«. Ko se je vrnil domov, je bil Mihcec sprva hudo ponosen, nato pa je otožno rekel: »Škoda, dda nne mmorem ttudi ddruggih bbessed ttako ggladko izggovarjattil«

RADIO LJUBLJANA

od 16. do 23. julija

Nedelja, 16. julija: 8.00: Vesel jutnji pozdrav (radijski orkester). — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Čelo solo (prof. Čenda Sedlbauer; pri klavirju prof. Lipovšek). — 9.45: Verski govor (Gvidon Rant). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Ruski sekstet in duet orglic in harmonike (Petan in Stanko). — 12.30: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). — 13.00: Napovedi. — 13.20: Nedeljski koncert (sodelovala bosta tenorist Andrej Jarc in radijski orkester). — 17.00: Kmetijska ura: Kmetova samopomoč — njegova rešitev (inž. Rado Lah). — 17.30: Zbor Narodne šolnice iz Šiške. — 18.20: Plošče. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura: Spomini na Josipa Jelačiča. — 20.00: Pesmi in plesi iz Pariza (plošče). — 20.30: Mojstri operete (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kmečki trio.

Ponedeljek, 17. julija: 12.00: Pisana trata (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Nacionalna ura: Najstarejši kulturno-zgodovinski spomeniki mesta Zagreba (Ivica Šiprak, novinar iz Zagreba). — 20.00: Pesnice o vandrangu (plošče). — 20.10: Gospodarska socialna slika Slovenske krajine (prof. Jože Mavčec). — 20.30: Pevski koncert Valerije Heybalove, članice ljubljanske opere (pri klavirju prof. Lipovšek). — 21.15: Koncert sinfonične glasbe (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Harmonika solo (Ivan Magister).

Torek, 18. julija: 12.00: Narodne pesmi od blizu in daleč (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Niz narodnih pesmi (sodelovali bodo Tone Petrovčič, bariton in radijski orkester). — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura: Ciril in eMtod (dr. Ferdo Šišić iz Beograda). — 20.00: Smetana: Prodana nevesta, uvertira (plošče). — 20.10: Naša inteligenca in psihološka struktura našega ravnanja (dr. St. Gogala). — 20.30: Iz črnega zaklada (Sonja Ivančičeva in radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Sreda, 19. julija: 12: Koračnice velikih mojstrov (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Salonski kvartet. — 14.00: Napovedi. — 18.30: Mladinska ura: Vremenska hišica (Miroslav Zor). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura: Lepi spomini iz hudih dni (Dragutin Prokić). — 22.00: Bayer: Vila lutk, potpuri (plošče). — 20.10: Freske v blejski župni cerkvi (Franc Žen). — 20.30: Pevski zbor Prosvetnega društva iz Kranja. — 21.15: Tamburaški orkester (Karmeli). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za mlade ljudi in poskočne pete, ki rade se v plesu veselem vrte!

Četrtek, 20. julija: 12.00: Ob modrih vodah havajskih (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura: Naši pragozdovi in redke vrste dreves v njih (inž. Omanović iz Beograda). — 20.00: Veseli zvoki (plošče). — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Fantje na vasi. — 21.15: Reproduciran koncert sinfonične glasbe. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Petek, 21. julija: 12.00: Iz naših vrtov in gredic (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Vesel opoldanski koncert

radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Kotiček SPD: Lepote naših planin v poletju (dr. Arnošt Brilej). — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Chabrier: Espana, rapsodija za orkester (plošče). — 20.10: Ženska ura: V življenju zaznamovani (Anica Lebarjeva). — 20.30: Komorni trio (Ornikova, Sedlbauer in Lipovšek). — 21.15: Pester koncert radijskega orkestra. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.20: Angleške plošče. — 22.50: Esperantsko predavanje o kongresu Kristusa Kralja.

Sobota, 22. julija: 12.00: Plošča za ploščo, to mnogim je všeč. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Plošča za ploščo, to mnogim je všeč. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöff. Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Tetka Marička kramlja in prepeva. — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Za delopust bo igral radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Beseda h kongresu Kristusa Kralja. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: »Pisana šara...« Vesel večer z godbo in petjem (besedilo prispeval Joža Vombergar, sodelovali bodo Cimermanov kvartet in Fantje na vasi). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec bo igral radijski orkester.

Za smeh in kratek čas

NA SEJMU

Zorko in Jurka prodajata na sejmu grablje. Zorko jih prodaja po pet dinarjev, Jurka pa po tri.

»Kako ti je mogoče,« pravi Zorko, »da lahko tako poceni prodajaš svoje blago? Jaz ukradem ves les, ki ga porabim za grablje, pa ne morem prodajati po taki ceni kakor ti!«

»Neumnež,« mu odgovori Jurka, »jaz pa kradem že izdelane grablje...«

NA GOSTIJI

Na gostijo so povabili tudi domačega župnika. Ker je godec neprestano uganjal burke, se je župnik pošalil z njim rekoč: »Ali veš, da nobeden godec ne pride v nebesa?«

»To ni res,« mu odvrne godec. »Nekoč je prišel eden v nebesa, pa je tam zbolel, in ko so potem po vseh nebesih iskali duhovnika, da bi ga bil spovedal, ga niso našli...«

OBOJE

A: »Danes sem srečal prijatelja Ožbolta.«
B: »Kaj pa počne? Ali je oženjen ali še vedno hodi na hrano v gostilno?«

A: »Oboje. Hodi v gostilno z ženo.«

NA SEJMU

Velika množica sejmarjev stoji okoli izredno velikega teleta. Vse občuduje žival, le Boštjan, sin bogatega posestnika reče: »To ni nič! Moj oče je vzgojil še mnogo večje tele.«

Neki sejmar se obrne, pogleda mladeniča od nog do glave in pravi: »No kakor vidim, je resnica, kar ste rekli...«

NA LADJI

Mornar je napravil na vrv voz in poleg njega še enega.

»Zakaj si napravil dva vozla?« ga je vprašal tovariš.

»Prvega sem napravil, da ne pozabim ženi prinesiti papigo, a drugega, da ne pozabim zakaj sem napravil prvega...« je odgovoril mornar.

MALI OGLASI

PRVOVRSTNEGA VINIČARJA

s 4 do 6 delavskimi močmi sprejme v službo pod dobrimi pogoji Pernat Vinko, posestnik, Ptuj.

NOVA HIŠA V TRBOVLJAH

naprodaj. Hiša je vsa podkletena. Nad 1000 m² zemlje. Sluga Ivan, Urhovčeva loka, Trbovlje II.

JABLUS JABOLČNIK

Snov, iz katere napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi, ako nimate nič pravega sadjevca. S poštno stane 50 litrov 39.50, 75 litrov 53, 100 litrov 69, 150 litrov 98 din. Za uspeh jamčimo. Stotine pohvalnih pism. Glavno zastopstvo: Franc Renier, Podčetrtek.

1000 DIN ZASLUŽITE MESEČNO DOMA,

ako kupite ročni brzopletilni stroj. Dajemo material, prevzemamo blago. Pišite: »Anos«, Maribor.

ZA ŽIVČNO OSLABELE

Znanstveno je ugotovljeno, da ka-le-fluid uravnava izločevalno delo vseh žlez, krepi telo in vravnate živčevje tako, da človek ponovno postaja krepak in sposoben za delo in borbo za svoj obstanek. Brezplačno zahtevajte podrobna navodila za uporabo. loš Marković, Masarykova 9, Beograd. Ka-le-fluid se dobiva v vseh lekarnah.

S. br. 10.537/33.

NAGROBNE SPOMENIKE

s starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kunovarju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

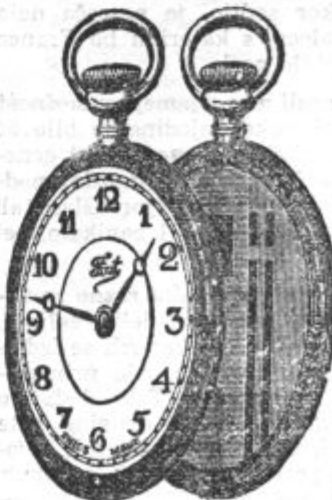

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

NOVOST!

SAMO
DIN 49.50

St. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s plamenno garancijo

Din 49.50

Štev. 62.301 ista »ovetljenimi kazalcji in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, ki vam ga pošlje nazaj in poštne stroške

H. Suttner

Ljubljana 6
Lastna protokollirana tovarna ur v Švic.